БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 232 (11217)
1966 оной
октябриин 1,
суббото

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ КУЛЬТУРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ культурые дээшэлүүлхэ хэрэг ...аймнай эрилтэ болонхой. Мү... үедэ магазинай гү, али сго... ...ын ажал хүдэлмэрие сэгнэ... ...ээ, эд бараанай эрьесын тү... ...бэй дүүргэлтэһээ гадна, хүн ...ой эрилтые тэдээнэй яма... ...ар хангажа байһаниинь гол ...аралда абтана.

Эндэ наймаалагша бүхэнэй ...ьяас үүсхэл, шадабари мэргэ...ал, хүн зондо хандалга дээрэ... хамаг юумэн дулдыдана.

Хэжэнгэ тосхондо ажаһуудаг ...Бороев, Э. Цыбиков гэгшэд ...жэ мэдээсэнэ: «Манай эндэ... универмаг эд бараанайнгаа ...сын түсэбые һараһаа һара... ...үлүүлэн дүүргэдэг, бүхы ай... соогоо түрүүлдэг. Эндэ ам...тынь гол түлхюур юуб гэхэ... ...дурсагдаһан магазинай хү... ...эрилэгшэд хэрэглэгшэдтэ ...арал оролдосо ехэтэйгээр, ...н налархайгаар хандадаг. Эд ...аан тэндэ хододоо элбэг дэл...ээр табяатай байдаг. Гэр бай...ншье һаруул сэбэр...»

Бүхы республика дотороо эр...ээһэн Хэжэнгын совхозраб...ой энэ магазин (даагшань ...хэр Апрелкова К. С.) хүн зо... эрилтые үнэхөөрөө болбо... зохидоор хангана. Тэндэ ...лтнай, бүхы эд бараанинь ...жээр дэлгээтэй байха; най...агшадын һанаһан соотнай ...саһа хунар, эд бүд шэлэлсэ... ...гэхэ, ямар бараатайгаа эр...ээр мэдэхэ, һанаагүй юумы...ай оложо дурадхаха, баяр...лха. Шухала ушарта зүб... ...үгэхэ. Хүдэлмэришэдынь ...гэжэл шадабаряа саг үргэл... дээшэлүүлдэг. Гадна хаба... ...тарилгын гү, али таряа ху...алгын —али нэгэн сүлөөгүй ...н эхилхэдэ, наймаалагша...нь илангаяа ехэ эдэбхи үүс... гаргадаг, хүн зонойнгоо ...л хэрэгтэ бодото һүлөө ...лхын хойноһоо оролдодог. ...өө үедэ Хэжэнгын магази...нд таряан ажалай бригадуудта хүдэлөөшэдтэй няг... холбоо барисаа байгуу...лай, полевой станууд дээ... оло дахин ябажа ам...кай, ябажашье байһаар.

Гадна автолавкануудай хэ... ехэ үүсхэл гарганагүйб! ...гтын адагай совхозрабкоо... жолоошон-наймаалагша нү...р Давыдов Игорь Иванович ...хай графигай ёһоор дүшөөд ...рмэ, гүүртэнүүдээр, полевой ...нуудаар аяншална, механи...торнуудай, һаалишадай эрил... жэншэдгүй һайнаар дүүр...э. Нүхэр Давыдовай марш...рынь орёо: Пограничнэ Ехэ...тын хоёр совхоз—айхабтар ...о ажахынууд. Холо ойрын ...аа харгынууд. Олон янзын ...лнууд. Теэд жолоошон-най...лагша хаа хаанагүй ябажа ...анэ. Хэндэ юун хэрэгтэй ... бэ—бултыень хангажа ша...на... Нүхэр Давыдов эд бараа... ехэ сэбэрээр, эмхитэй зохи...ор абажа ябадаг. Тоосоогоо... тон хаһа саг соогоо табижа ...аадаг. Графигаа нэгэтэшье ...айруулдаггүй. Тэрээндэ ...ол нэгэтэшье оролдоггүй, ха...н баясхалан ходол хүргэгдэ...

Тэрэшэлэн Мухар-Шэбэрэй Хонхоло тосхоной магазинние даагша нүхэр Лаптева Ефросинья Даниловна, Баргажанай аймпотребсоюзай автолавкын жолоошон-наймаалагшад нүхэд Бровкин, Бернацкий гэгшэд бүхы республика дотороо мэдээжэ.

Тэдэнэр имагтал хүн зонойнгоо эрилтые бүрин гүйсэдөөр бэелүүлхын хойноһоо оролдодог, уялгадаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, мэргэжэл, культура схэтэй байһанаараа онсо шалгаржа амжалта туйлана, арад зонойнгоо дунда хүндэтэй байна бшуу.

Гэбэшье магазин, автолавка бүхэн адли иимэ һайнаар хүдэлнэгүй. Түнхэнэй Хойморой сельпое (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Улзоев Д. С.) абажа үзэе. Эндэхи магазинуудта эд бараанинь нэгэ янзын байдаг. Овощ, һүнэй консервэнүүд дуталдана. Наймаалагшадай хандалга, культурые дээшэлүүлхэ тушаа анхарал табигданагүй. Жэшээнь, «Аршаанай» эдеэ хоолой магазинда эд бараануудай тон муугаар хадагалагдаһанай гэмээр шанараа гээнэ, муудана. Наймаалагшань нүхэр Сороковиков эд хэрэглэгшэдтэ хэрзэгы бүдүүлигээр хандана. Архи, тамхин хоёрые нэн түрүүшын ээлжээндэ дурадхажа элбэгээр худалдаал һаа, бүхы хэрэгээ бүтэһэн дээрэ тоолодог.

Сэлэнгын, Яруунын зарим автолавканууд таряашадта ошохо графигаа бэелүүлдэггүй, тэдэндэ хэрэгтэй эд бараа саг болзор соонь абаашажа үгэдэггүй. Игэхэдэнь гомдол, мэдүүлгэнүүд орохол ёһоороо ороно ха юм.

Хүн зоной эрилтэдэ иимэ нозог нобшоор, хайша хэрэгээр хандаха гээшэ худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэриин ехэхэн дутагдал болоно. Энээниие зайсуулхын тула республикын аймпотребсоюз, сельпо, магазин бүхэн түбхын түрүүндэ хүн зонойнгоо ямар эд бараа хэрэглэжэ байһые һайнаар тодорхойлжо, промышленна предприятинуудта гү, али оптово баазануудта саг болзор соонь захил хэхэ, промышленность болон баазануудта бии байгаа эд бараануудые бүхы магазинуудта тарааха, эд бараануудай али нэгэнэйнь дуталдаа һаа, дары хэмжээ абаха, магазин бүхэнние болбосон зохидоор түхеэрхэ, тэндээ түрүү онол аргануудые даамайгаар нэбтэрүүлхэ, бусадшье эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха болоно.

Энэ хадаа культурна худалдаа наймаанай гол эшэ үндэһэниинь мүн. Тэрэшэлэн наймаалагша бүхэнэй мэргэжэл шадабари, хандалга культурые эрид дээшэлүүлхэ тушаа нютагай Соведүүд, аймпотребсоюз, сельпонууд үдэр бүриин анхарал хандуулха, нарин нягта хиналта табиха болоно.

Мүнөө үедэ таряа хуряалгын бригада, полевой стан бүхэндэ тусхай график бэелүүлэгдэхэ, автолавкануудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэжэ, таряашан бүхэнэй захил эрилтэ гүйсэд һайнаар дүүргүүлэгдэхэ ушартай.

ПАРТИИН ҮГЫЕ ДАМЖУУЛАН ДЭЛГЭРҮҮЛЭГШЭД

СССР-эй Журналистнуудай хоёрдохи съезд

Агууехэ Октябриин амжалтанууд болон туйлалтануудые яажа тодо һайнаар тайлбарилхаб, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, манай Совет Эхэ ороной шэнэ амжалтануудай түлөө яажа бүри оролдосотойгоор тэмсэхэб гэһэн халуун хөөрэлдөөн СССР-эй Журналистнуудай бүхэсоюзна хоёрдохи съезд дээрэ болоо.

«СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин хүдэлмэри, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр совет журналистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай», «СССР-эй Журналистнуудай союзай уставта хубилалта оруулха тухай» элидхэлнүүд тушаа, Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон тушаа үгэ хэлэлгэ сентябриин 29-дэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилхын, табан жэлэй нэгэдэхи жэлэй арадай-ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ ажалшадые эмхидхэхэ талаар республикын газетэ, журналнууд, радио болон телевидени бага бэшэ юумэ хээд байна гэжэ Ф. Е. Хлецков (Белорусси) тэмдэглээ.

Эсэгэ ороной киноискусствые хүгжөөлгэдэ совет хэблэлэй, совет журналистнуудай дүүргэдэг ехэ, шухала үүргэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Кинематографиин комитедэй түрүүлэгшэ А. В. Романов хэлээ. Манай документальна, бологон ушар харуулһан, научна дэлгэрэнгы, һуралсалай кинематографиие хүгжөөлгэдэ, наринжуулан һайжаруулгада энэ үүргэнь илангаяа ехэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Журналистнуудай бэшэһэн сценаринуудаар жэл бүхэндэ хэдэн зуун фильм байгуулагдадаг. Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойдо, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо эгээн эрхим лентэнүүдынь зорюулагдана. Журналистнууд документальна кинематографида мүнөө үе сагай бодото шэнжые, совет хэблэлэй бүхы эрхим шанарые оруулдаг. Киножурналистикые саашадань хүгжөөлгэдэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень журналистнуудые үгэ хэлэгшэ уряалаа.

Центральна газетэнүүдһээ эхилээд, олон тиражтай газетэнүүд хүрэтэр бүхы түхэлэй хэблэлэй түлөөлэгшэд, информационно агентствэнүүдэй, радио, телевидениин, журналнуудай, хэблэлэй газарнуудай хүдэлмэрилэгшэд съездэ түлөөлэгдэнхэй гээд Мандатна комиссиин түрүүлэгшэ В. И. Чернышев мэдээсээ.

462 делегадай 458-ниинь КПСС-эй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд. 304 делегат Советскэ Союзай орденууд болон медальнуудаар шагнагданхай. 245-ниинь партийна хүтэлбэрилхы органуудта һунгагдаһан байха юм. СССР-эй Верховно Соведэй, союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадууд съездын делегадуудай дунда бии.

Съездэ һунгагдагшадай 90 процентнь дээдэ эрдэмтэй, наукануудай докторнууд болон кандидадуудай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн 52 хүн бии.

Делегадуудай тоодо дүшэн үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд оролсоно.

Манай зохёохы организаци Коммунис партиин табиһан зорилгонуудые шиидхэжэ шадахаар мэргэжэлтэй кадрнуудтай гэжэ съездын состав гэршэлнэ гээд элидхэлшэ тэмдэглээ.

Манай съезд журналистска ехэ һайндэрнай болоно гээд «Маяк» гэжэ радиопрограммын главна редакторай орлогшо Г. И. Зубков хэлээ. Өөртэшни, совет журналистда зорюулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй үгэнүүдые, хэблэлэй удха шанарые партиин үндэрөөр сэгнэһэн мүрнүүдые шагнахада аятай байна.

Журналистнуудай союзай 700 гаран гэшүүн Бүхэсоюзна радио болон Центральна телевидениидэ хүдэлнэ. Москваһаа бүхы 24 часай турша соо дамжуулга хэгдэдэг, зүгөөр «сүүдхэ» гэһэн ойлгомжо угаа условно удхатай, юуб гэхэдэ, радиосудка гээшэ 1200 часай турша соо дамжуулга хэхэ гэһэн удхатай байна бшуу. Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойдо, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо радио болон телевидениин бэлэдхэл хэхэ түсэбүүд тухай үгэ хэлэгшэ саашань хөөрөө.

Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин түлөөлэгшэ генерал-полковник М. Х. Калашник съездын делегадуудта солдадуудай дайшалхы амаршалга хүргөө. Совет сэрэгшэдэй габьяае магтан дуулагшадай, дуулаһааршье байтшадай зохёон байгуулхы ажалые тэрэ үндэрөөр сэгнээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ сэрэгшэдтэй журналистнууд зэргэлэн ябадаг һэн. Тэдэнэй нилээд олониинь фашизмтай хэгдэһэн тэмсэлдэ ами наһаяа зорюулаа. Зүгөөр наһа барагшадай эстафетые дайшалхы ханинарынь эрхимээр абажа ябадаг байгаа.

— Манай коллектив бүхы оронтоёо хамта Совет засагай 50 жэлэй ойдо, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэжэ байна,—гээд Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ заводой (Москва) рабкор А. А. Кубарев хэлээ. — Революционно, дайшалхы ба ажалай заншалнуудаар хүмүүжүүлхэ талаар заводой советэй хэрэгүүдтэ рабкорнууд хабаадалсана. Түрэл заводойнгоо түүхые рабкорнууд бэшээ. Предприятиин ажабайдалда хүдэлмэришэн-корреспондентнүүдэй дүүргэдэг үүргэ тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ, жэшээ болгон, өөһэдынгөө үнгэргэһэн экономическа рейд шалгалта тухай хөөрөө. «Труд» газетын туһаламжаар энэнь бүхэсоюзна рейд боложо дэлгэрһэн байха юм.

Журналистнуудые бэлэдхэхэ асуудал тушаа Я. Н. Засурский (МГУ), фотожурналистикын асуудалнууд тухай В. А. Малышев (АПН) хэлээ.

Совет арадай, хариин оронуудтахи манай ханинарай этигэл найдабарие хэблэлэй, радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэд харюулха, совет хэблэлэй ленинскэ алдарта заншалнуудые наринаар абажа ябаха гэжэ этигэжэ байһанаа А. Т. Саaремяги (Эстони), И. И. Назаров (Азербайджан), Ш. Х. Хамматов (Татарай АССР), И. П. Каросас (Литва), Х. О. Овакимян (Армени) гэгшэд элирхэйлэн мэдүүлээ.

Венгриин, Индиин болон Югославиин журналистнуудай организациин түлөөлэгшэд съездэ ерээ.

Союзай болон тэрэнэй правлениин хүдэлмэри шэнжэлхэ зуураа, «Крокодил» журналай главна редактор М. Г. Семенов иигэжэ хэлээ. Дутуу дундануудтай тэмсэл хэхэдэнь партида журналистнууд туһалха, ажалшадые ажаһуудалай, соёл культурын талаар хангаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хамааралсаха ёһотой. Газетэ, журналнуудые хэблэдэг саарһанай шанар тухай, хэблэлые хаһа саг соонь захигшадтань хүргэдэг байха тухай асуудалнуудые үгэ хэлэгшэ угаа шангаар табяа, тиихэдээ уншагшадта хүндэтэйгөөр хандаха гээшэ журналистнуудай, мүн полиграфистнуудай, түсэблэдэг органуудай, тусхайлбал, Госпланай уялга болоно гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Зохёолгын, журналистска шадабарийн, партийна дайшалхы публицистикын асуудалнууд тушаа диилэнхи олонхи үгэ хэлэгшэд дурдаһан байна. Энээн тухай М. А. Плешко (Молдави), К. М. Кузнецов (Пермь), М. Д. Давиташвили (Грузи), В. Д. Дацюк (КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын наукануудай академи) гэгшэд хэлэһэн байха юм. Агууехэ Октябриин 50 жэлэй болон В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойнуудай ойртожо байлга публицистическэ гүүрһануудаа бүри һайнаар хурсадхахыень, шэнэ, түрүү юумэнүүдтэ зоримгойгоор зам табижа үгэхыень журналистнуудые уялгална. Энээн тухай делегадуудай хэлэһэн бүхы үгэнүүд соо дурдагдаһан байха юм.

СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ Д. П. Горюнов түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

300481 ЦЕНТНЕР МУХАР-ШЭБЭРЭЙ ТАРЯАН—ГҮРЭНЭЙ АМБААРТА

Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз болон совхозуудай ажалшад Эхэ оронойнгоо урда абаһан уялгаяа октябриин 30-да дүүргэбэ: бэлэдхэлэй пунктда 300481 центнер таряан тушаагдаба. Гүрэнэй түсэб—захил 191 мянган центнер байһан.

Таряа хуряалгын үедэ дэлгэрһэн мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Суулгын совхозой таряашад ябана. Энэ совхоз гүрэндөө 26 мянган центнер таряа тушааха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 48300 центнертэ хүргөө. «Эрдэм» совхоз 47600 центнер таряа худалдажа, түсэбөө 17600 центнерээр үлүүлээ. «Искра» колхоз таряа худалдаха түсэбөө хоёр дахин үлүүлжэ, хамта 36870 центнер гүрэнэй амбаарта оруулба.

«Забайкалец» колхоз 31600 центнер (түсэбынь 20000 центнер), «Заганский» колхоз—30600 центнер (түсэбынь 20000 центнер), «Коммунизм» колхоз—30260 центнер (түсэбынь 19 мянган центнер), «Знамя Ленина» колхоз—30680 центнер (түсэбынь 20 мянган центнер) тушааһан байна.

Аймагай бүхы ажахынууд гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэээ. Мүнөө үедэ тэндэ үрэһэ хааха хүдэлмэри дүүрэжэ байнхай. Аймагай 10 ажахын 8-ниинь ургаса хуряалгаяа дүүргэээ.

Намарай паар хахалха, һолоомо суглуулха хүдэлмэри ябуулагдаһаар.

Аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ түсэбһөө гадуур таряа худалдажа үргэлжэлһөөр.

К. ШОМОЕВ,
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь.

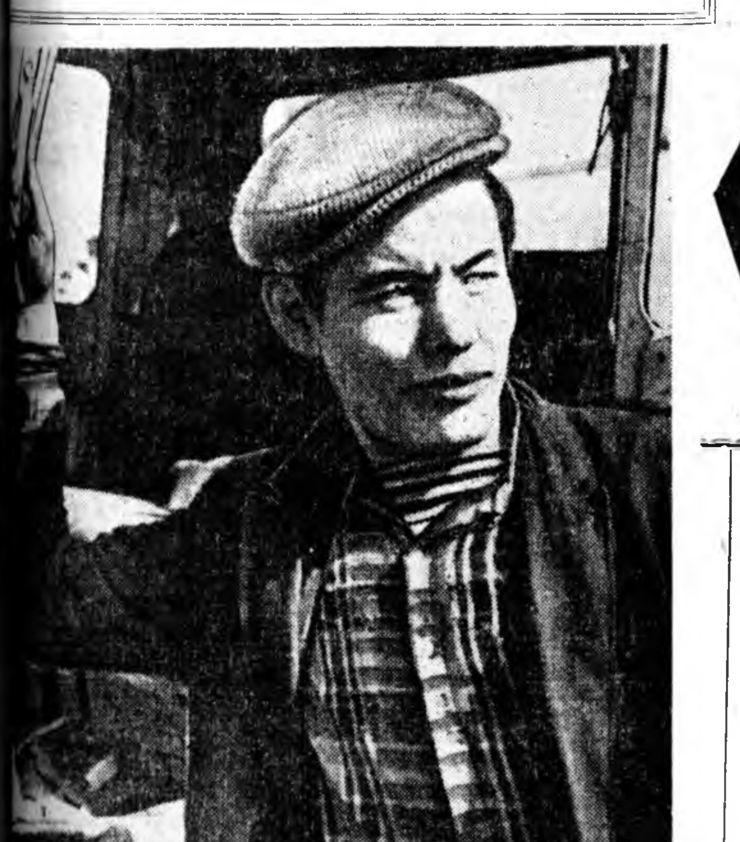

Комбайнер В. Казанцев «талынгаа онгосо» полиин дэргэдэ асараад, баян ургасадаа баярлаһан мэтэ гараа үргөөд, алтан шэниисэ урасхуулжа захална. Дүй дүршэлтэй, ажалша бэрхэ энэ комбайнер Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы дотороо энэ жэлэй ургаса хуряалгада эрхимлэжэ ябана. Зураг дээрэ: комбайнер В. Казанцев.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

АЙМАГ СООГОО УРИДЛАБА

«Победа» колхоз аймаг соогоо уридшалан таряа хуряалгаяа дүүргэбэ. Эндэхид түсэбэй ёһоор 45,250 центнерэй орондо 50,000 центнер таряа хуряагаа.

Г. И. Смолиной бригадын ургуулһан таряалангһаа гектарай 15 центнер гэхэ гү, али нёдондо намарайхиһаа 1,3 центнерээр ехэ ургаса абтаа.

Колхозой таряа хуряалгада эсэгэ, хүбүүн—Василий Александрович, Василий Васильевич Стрежневтон, Степан Паньков, Александр Некипелов гэгшэд ажалай үндэр бүтээсэ туйлаһан байна.

Тиихэдэ комбайнер П. И. Илюснин «СК-4» комбайнаараа үдэр бүри 200 гаран центнер таряа сохижо, 5 үдэрэй туршада 1018 центнертэ хүргөө. Мүнөө колхозой механизаторнууд Бэшүүрэй совхозой таряа хуряалгые хамһалсана.

К. БОБРОВ.

АШАГЛАХА ГАЗАРЫНЬ ҮРГЭДЭХЭЛ

Захааминай аймагай ажахынууд хэдэн зуугаад гектар газартай юм. Тэрэнэйнь оройдоол 3 хубинь хадалан, сабшалан болон бэлшээринүүдээр эзэлэгдэнхэй.

Намаг налхяар, буртаг шэдхээр бүрхөөгдэһэн түйлай үргэн нэлэнхы газарые ажахынууд ашаглаха хүсэлтэй. Энэ зорилгоор байгша оной май һарада Захааминай машинно-мелиоративна станци байгуулагдаа һэн. Түсэбтэ табан жэлэй хугасаа соо тус станци 4000 гектар талмайе шэдхэ бөролжоһоо арилгаха, 800 гектар намаг хатааха, мүн ехэхэн талмай газарта культурно-техническэ хүдэлмэринүүдые эрхилхэ зорилготой.

Станциин мэдэлдэ шэнэ техникэ үгтэжэ байдаг. Һаяхан «Т-10», «ДТ-54», «Т-4», «Беларусь», мүн бусадшье түхэлэй, хамта 6 трактор үгтэбэ. Үшөө 6 тракторнууд, элдэб хэрэгсэлэй техникэ абтаха байна.

Энэ ажахынхид «Победа» колхозой Большая падь гэжэ газарта 50 гектар талмайе эдлүүриин болгохоор шэдхэ шугыһаа арилгаад, мүнөө «Коммунизмын зам» колхозой Нурта нютагта ажаллажа байна. Эндэ трактористнар: Анчиков, Шарыпов, Александров гэгшэд халаанайнгаа даалгабаринуудые ходоо 120—180 процент дүүргэнэ, коллектив соогоо магтуулна.

А. БУТИН.

Үрэ ехэтэй харилсаа холбоон

Экономическа болон научно-техническэ харилсаа холбооной талаар советско-венгерскэ правительствануудай хоорондын комиссиин саг үргэлжын подкомиссиин VI сесси сентябриин 29-дэ Москвада нээгдээ.

Манай хоёр ороной 40 шахуу институт мэдээ сэлгүүдые абалсажа, мэргэжэлтэдые бэе бэедээ эльгээлсэжэ байдаг. Тэдэнэй нилээд олониинь научна асуудалнуудые хамтаараа шэнжэлдэг, шэнэ түхэлэй машина түхеэрэлгэнүүдые ухаалан зохёодог.

(ТАСС-ай корр.)

Хитадай Арадай Республикын 17 жэлэй ойдо

МОСКВА, сентябриин 29. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар 17 жэлэй ойдо зорюулагдаһан вечер-концерт Хани барисаанай байшан соо мүнөөдэр болоо. Хитад-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегациин гэшүүд совет олониитын айлшад боложо байлсаа. Энэ делегацие Хубэй провинциин арадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, энэ провинциин ОКСД-гэй түрүүлэгшын орлогшо Хан Нин-фу толгойлно. КНР-һээ Советскэ Союзда байдаг посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд, саг зуурын этигэмжэтэ Чжан Дэцюнь гэгшэ түрүүтэйгээр мүн лэ байлсаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Я. А. Малик, бусад тусхай тушаалта хүнүүд, тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гай аппарадай, КПСС-эй МГК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд зал соо байгаа.

Хани барисаанай совет бүлгэмүүдэй союзай президиумэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. И. Горшков хани барисаанай бүлгэмүүдэй союзай болон совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй даалгабаряар энэ баясхаланта үдэртэй дашарамдуулан, хитад арадые амаршалаа, социалис байгуулалтадаа амжалтануудые туйлахыень тэрээндэ хүсөө.

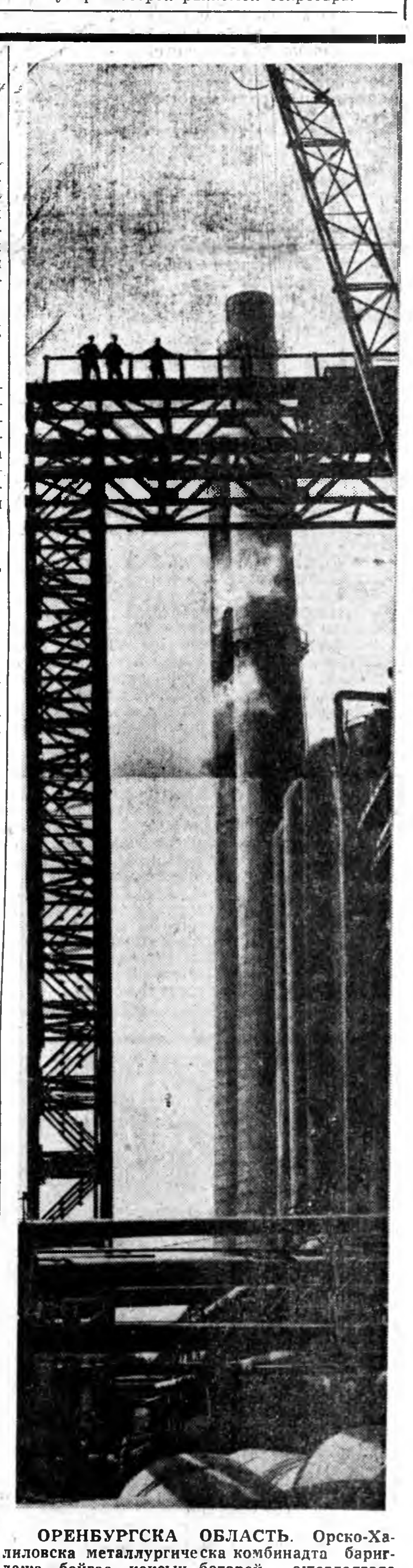

ОРЕНБУРГСКА ОБЛАСТЬ. Орско-Халиловска металлургическа комбинадта баригдажа байгаа коксын батарей ашаглалгада оруулагдаха ойртоо. Эндэхи барилгашад, хабсаргагшад табан жэлэй энэ шухала барилгын хүдэлмэри дүүргэнтэжэ байна. Түсэбтэ табан жэлэй турша соо тус комбинадта доменно пеэшэн, прокатна хоёр стан, электро-хайлуулгын цех, хамһабариин цехүүд баригдаха юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дурсагдаһан комбинадай коксын шэнэ батарей.

ТАСС-ай фотохронико.

УРАН ГАРТА ДАРХАН

...ДА УУЛЫН СААНА орожо ...һан наранай элшэ олон үнгөөр ...ран улаатана. Сорьёлон гара... гал дүлэн бэшэ, харин саса... туяатаһан, оршон тойронги ...р дайдые гэрэлтүүлжэ, дулаа...улан халаажа байһан түүдэг мэ... харагдаба.

Үдэршье үнгэржэ, наран орохо ...лобэ. Эгээл энэ үеэр ажалаа ...һэн Даша Аюров үдэшын ...най элшэ үнгые һайшаан, һо...он харана. Энээнһээ урдахи ...нүүд мэтэ үнгэржэ байһан ...эй һанал бодолдо эзэлэгдэжэ, ... ажалаа шэнжэнэ хаш. Бүхы ...э шадалаа гарган ажаллаа гүб? ...нһээ ехэ бүтээсэ туйлажа бо... байгаа гү? «Алдуу гараа гү? ...эжэл Даша Аюров үнинһөө ...шо тобшолол хэдэг болонхой. ...эгүй һаа, аргагүй гэжэ тэрэ ...дог. Үглөөдэр мүн лэ мүнөө... ...йхи мэтэ адлирхуу аад лэ, ...н илгаатай шэнэ үдэр ерэхэ. ...ние бэлэдхэлтэйгээр угтаха, бүтээхэ юумэеэ эртээнһээ мэдэжэ абаха хэрэгтэй. Мүнөөдэр гаргаһан ямар нэгэ алдуу дабтажа болохогүй гээшэ.

Барилгашан хүндэ амгалан тайбан, һанаа амар үдэрнүүд байдаггүй. Хэдэн арбаад, зуугаад жэлнүүдтэ арад зондо аша туһа хүргэхэ, ерээдүйн залуушуулай ажаһууха, ажаллаха гэр байра, шэнэ барилгануудые бодхоодог.

Энэмнай барилгашанай мэргэжэл шэлэжэ абаһаар үнинэй.

Даша Аюров таби наһаяа гаталаа. Тэрэнэй гушаад жэлынь барилгын талмай дээрэ үнгэрөө юм. Омско судна заһабарилгын завод, шулуу нүүрһэшэдэй ажаһуудаг Черемхово хото, Улаан-Үдын мяханай комбинат, нооһо угаадаг фабрика, 6-дахи хилээмэнэй завод, тепломагистраль, мүн ондоо олон гэрнүүдые тэрэ барилсаһан. Дүй дүршэлтэй барилгашан Улаан-Үдын зүүн-урда зүгтэ шэнэ гэр байрануудые мүнөө бодхоолсоно. Тэрэ залуушуултай холбоотой.

Профессиональна - техническэ училищи дүүргэһэн залуушуулда барилгын шэнэ һонин материал, онол арга тухай хөөрэжэ үгэдэг. Тиигэжэ ямар онол арга өөрынгөө ажалда хэрэглэжэ болохо байһые тодорхойлдог. Олон жэлдэ хүдэлжэ, нилээд дүй дүршэлтэй болоһон, олон юумэ хараһаншье һаа, Даша Аюров нүхэдэйнгөө дүй дүршэлөөр ходо һонирхожо, шэнэ онол арга нэбтэрүүлхые хүсэжэ байдаг юм.

Даша Аюровай үүсхэлээр модошо дарханай хэхэ ажал парижуулагдаһан байха. Тэрэнэй ашаар хюрөөдэмэл материал алмаха, ажалай бүтээсэ 15 процент тээр дээшэлүүлхэ арга олдоо. Өөрөө шэнэ онол аргаар һонирходог тула, мүн лэ залуушуулые дүй дүршэлдөө һургадаг, барилгашанай мэргэжэлдэ дуратай байхаар, тэрээгээрээ омогорхожо ябахаарнь хүмүүжүүлдэг. Ганса һүүлэй табан жэл соо нүхэр Аюров хори гаран залуушуулые модошо дарханай мэргэжэлдэ һургаа.

Барилгашад Николай Кононов, Анатолий Кауров, Михаил Суворов, Иван Грязнов, Михаил Горбышев болон бусад баян дүршэлтэй болобошье, үнинэй барилгашан Аюровһаа һургаал заабари абажал байдаг юм. Даша Аюровтэдэниие гартаа һүхэ барижа ажаллахаарнь ганса һургаа бэшэ. Ажалдаа, ажабайдалдаа бэеэ зүбөөр абажа ябаха, барилгашан нэрэеэ хүндэлхэ тухай хөөрэһэн байха.

Барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениин А. Г. Зубковой хүтэлбэрилдэг бригада коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэтэй. Энэ хүндэтэ нэрэ солоёо дурдуулжа ябагшадай нэгэн Даша Аюров болоно.

Даша Аюров хэдэн жэл соо бригада даажа ябаа. Үнинэй барилгашанай эршэтэ ажал үндэрөөр сэгнэгдээ. Үнэн сэхээр ажаллажа ябаһанайнгаа түлөө РСФСР-эй Верховно Соведэй, БурАССР-эй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан, «РСФСР-эй социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгтэ хүртэһэн юм.

Бүри һаяхан Даша Аюровта шэнэ баяр хүргэгдөө. Республикынгаа эрхим барилгашадтай хамта тэрэ правительствынгаа хайрада —Ленинэй орденоор шагнагдаа.

...Наһажаал болоһон барилгашан ажалаа дүүргэбэ. Үдэшын наранай элшэ туяа һайшаана, һанал бодолдо абтана. Хэһэн ажал, үндэр хайрада хүртэһэн тухайгаа бодоно, һанана. Мүнөөдэрэйнгөө ажал согсолжо, үглөөдэрэйнгөө түсэб табина. Үшөө олон жэлдэ арад зонойнгоо аша туһада хүдэлхэ байха Даша Аюров.

Ф. КЛЕЙМЕНОВ.

Партийна ажабайдал

Коммунистнуудай үүсхэл оролдолго

ЖУРНАЛИСТЫН *ажаглалта*

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь сентябриин 30-най номерто)

ПАРТИЙНА ЭХИН организацинуудай ажал ябуулгада шэнэ шата эхилэнхэй. КПСС-XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжожо, тэдэнэр өөhэдынгөө урдань хэжэ байhан хүдэлмэрине дахин дахин адаглан хаража, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлно, ажал хэрэгээ hонирхолтой удха түгэлдэр болгохо хэмжээнүүдые хараална. Нэн түрүүндэ коммунист бүхэнэй түрүү үүргэ бодото хэрэг дээрэнь хангаха, коммунист бүхэнине эдэбхитэй политическэ тэмсэлшэ болгохо тушаа hаналаа табина.

Энэ зорилгые богонихон сагта, ажахын али нэгэн кампани мэтэ шиидхэхэнь бэрхэтэй. Энээнэй тула эхин организацинууд партиин гэшүүдтэй үдэр бүри хүдэлхэ, өөрынгөө бүхы ажал ябуулгые нарижуулан hайжаруулхые оролдохо болоно.

Дүй дүршэл юун тухай гэршэлнэб гэбэл, КПСС-эй Уставай эрилтын болон партийна шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын түлөө бэе бэедээ шанга эрилтэ табидаг, коммунистнуудай дура хүсэлөө мэдүүлхэ, hанамжа дурадхалаа хэлэхэ арга нүхэсэлэй байгуулагдаhан газарта тэдэнэй эдэбхи үүсхэл дээшэлдэг, партийна организациин ажал хэрэгшье урагшатай ябадаг байна. Имагтал иимэ эрхэ байдалда партийна коллектив өөрынгөө зорилгонуудые зүбөөр ойлгожо, хүдэлмэриингөө гол шэглэл тодорхойлдог гээшэ.

Энээн тушаа Захаамиин аймагай «Коммунизм» колхозой партийна эхин организациин хүдэлмэриин зарим дүй дүршэл гэршэлжэ үгэнэ.

Түрүүшын статья соо хэлэгдэhэн Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой ажахытай тус колхозой ажахые сасуулхын аргагүй. Совхоздо гол hалбаринь хонин ажал, мүн үхэр олон, тариаланшье ехэ. Харин тус колхозой үйлэдбэриинь гол hалбари — эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгэ болоно. Энэ hалбари хүгжөөхэ хэрэгтэ колхозой хамаг оролдолтонь шэглүүлэгдэнхэй. Фермэ, гүүртэнүүдээрнь мүнөө үедэ 6.400 гаран бодо мал (hарлаг, хайнаг, монгол болон симментал үүлтэрэй үхэр) тоологдоно. Гадна мянга гаран морид адуунданъ ябана.

Гүрэндэ худалдадаг гол продукцинь hайн шанартай мяхан, мүн ехэхэн хэмжээнэй (аймагай эрхэ байдалда) hүн болоно. Энэ жэлдэ 2.950 центнер мяха, 7.150 центнер hү гүрэндэ худалдаха түсэбөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй hайндэр болотор сүм дүүргэхээр шиидэнхэй. Үбэлжэлгэдэ бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлдэгдэнхэй. Зүгөөр эндэмнай үбэлжэлгэнь (мүнөө эхилээ тооной малынь үбэлжөөндөө орохоор үнихэнэй) апрель hара дүүрэтэр үргэлжэлдэг юм. Байгаалиинь эндэхи эрхэ байдал тиимэ ха юмдаа.

Колхозой партийна организаци тиимэ томо бэшэ юм, 50-аад коммунистнуудтай. Гэбэшье артелиингээ ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэхэн нүлөөгөө үзүүлдэг, үүргэ ехэтэй болонхой. Харин хоёр жэлэй саада тээ тус партийна организаци тушаа иимэ үгэнүүдые хэлэхэнь бэрхэтэй.

Эндэ боложо эхилhэн хубилалтануудта партиин ЦК-гай 1964 оной октябриин, мүн hүүлээрхи, илангаяа 1965 оной мартын Пленумүүдэй, КПСС-эй XXIII съездын нүлөөнь тон ехэ. Гадна эгээл тэрэ үеэр колхоздо тоосоото hунгалтын партийна суглаан боложо, парткомой секретаряар партийна дээдэ hургуули дүүргэжэ ерэhэн нютагайнь хүбүүн нүхэр Бадмаев С. С. hунгагдаhан байгаа.

Партийна журам бэхижүүлжэ, үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдалда коммунистнуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулжа, партиин Уставаар хараалагдаhан уялгануудаа дүүргэхын түлөө харюусалга шангадхаха эрилтэ тэдэнэртэ табижа эхилхэ гэжэ шиидэгдэhэн байгаа. Тиихын тула партийна хүсөөе үйлэдбэриин бүхы участогуудаар зүбөөр хубаарилан табиха, партийна суглаануудые саг болзороонь зарлажа, үүргыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй байhан.

Мүнөө үедэ мал ажал дээрэ 20 коммунистнууд, тэрэ тоодо 6 хүн ахалагша hаалишадаар, 5 хүн hаалишадаар, 5 хүн шахан таргалуулха гүүртэнүүдтэ мал адуулагшадаар ажаллажа байна. Механизаторнуудаар 6 коммунист, элдэб ажалда 2 хүн, колхозой хүтэлбэрилхы тушаалтанаар 5 хүн ажаллана. Бэшэнииньбагшанар, пенсионернүүд, алба хаагшад болоно.

Фермэ, гүүртэнүүдые коммунистнуудаар бэхижүүлхэ тушаа гансахан колхозой партком, правлени анхаралаа табидаг, оролдодог бэшэ юм. Энээн тушаа юрын коммунистнаршье hанаагаа зобожо байдаг байна. Нэгэ жэшээ эндэ харуулалтай.

Санагын адагта байрладаг партиин гэшүүн Дулмажап Хадаевагай даадаг hаалиин гүүртэдэ колхозой түрүүлэгшэ Сергей Хабарович Санжитовтай хүрэжэ ерэбэбди. Ажал хүдэлмэреэрнь hонирхоhонойнгоо hүүлээр хөөрэлдөөндэмнай хабаадалсаhан коммунист Дулмажап Шагдуровада Санагын эхинэй гүүртэ даажа абахыень түрүүлэгшын дурадхахада, тэрэмнай арсажа эхилбэ. Хажуудань hууhан нүхэр Хадаева «юугээ арсана гээшэбши, шинии ошоогүй бол хэн ошохо юм. Арба гаран жэлдэ ажаллажа, дүй дүршэлтэй болоо, хүн зонтой хүдэлжэ шадаха ха юмши. Теэд үшөө коммунист. Бидэнэй ошоогүй бол...» гээд, хани нүхэртөө хандаба. Тэрэнэй эндэhээ гаража ошоходо нүхэр Хадаевадал хүндэ болохо байгаа. Хэдэн жэлдэ суггаа хүдэлжэ дадаhан нүхэрhөө hалахань бэрхэтэй, тэрэнэйнгээ ороондо ондоо хүнине бэдэрхэ баатай бологдохо ха юм.

Теэд эгээл энэ хөөрэлдөөндэ хамтын ажалай түлөө коммунистын hанаагаа зобожо, оролдожо ябадагынь элитээр харагдана бшуу. Өөрынгөө урдахине, өөрынгөө амарые харана бэшэ, харин эгээн түрүүн хамтын хэрэгэй аша туhые хараадаа абана.

Колхозойнгоо ажалай түлөө hаналаа табижа ябагшад эндэ олон, гансахан коммунистнууд бэшэ. Нэгэ үбгэжөөлтэй хөөрэлдэhэнөө hананаб. Хайнагуудые хайшан гэжэ зүбөөр шахажа, гүрэндэ тушааха тухай hонирхоо hэм.

— Эбэртэ бодо малые түргөөр, 1,5—2 жэлэй туршада шахан таргалуулжа, гүрэндэ тушааха гэжэ hүүлэй жэлнүүдтэ ехэхэн ярилдаан болоно гээшэ, — гээд, тэрэ үбгэжөөл эхилээ hэн. — Энэ тон зүб юм бээзэ, илангаяа үүлтэр hайнтай, түргэн үдэдэг симментал мал абажа үзэбэл. Эдихэшье гээшэнь аргагүй, эрэ малынь 3—4 жэл бариха болоо hаа, өөрынгөө сэнтэй тэжээл гаргашалжархиха. Харууhалган үшөө хэрэгтэй. Иимэ мал удаан бариhанай хэрэггүй, түргэн шахаад лэ худалдабал, үрэтэй. Зүгөөр энэ гурим хайнаг, hарлагууд тушаа хэрэглэжэ дэмы хэбэртэй. Эдэмнай удаан түлжэдэг, үдэдэг, өөрын нэгэ онсо илгаатай мал шуу. Түрүүшынгээ хоёр жэлдэ ехэ томо болодоггүй, тэдэнэй хойноhоо hайн харууhан хэрэгтэй, үбhэ тэжээлшье ехэ хэрэглэгдэдэг. Амидынь шэгнүүр арайхан гэжэ дээдэ захань 2 центнер болодог. Одоол өөhэдөө хоолоо оложо эдеэлдэг, тэдэнэй хойноhоо харууhанай хэрэггүй тооной болож эхилхэдэнь абаашажа тушаана гээшэбди. Харин тэдэнние үшөө 2 жэл баришш—адагынь 5 центнер татахал. 3 центнерынь миинтэ, даровой мяхан болоно ха юм. Колхоз, районой ноёд мэдэжэл байгаа юм бээзэ. Теэд энээн тушаа горитой хубилалта болоногүй. Бодожо үзэхөөр хаш.

Эдэ hанамжанууд тухайнь колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ хэлэхэдэмнай иимэ ушар олон бни гэжэ мэдэрбэ. Мүнөө малаа хүсэд томо болгожо тушааха тухай зарим хэмжээнүүд абтажа байна. Зүгөөр энэмнай ганса колхозой шиидхэжэрхихэ асуудал бэшэ ха юм. Энээн тушаа районой хүтэлбэрилхы органууд анхаралаа табиха бээзэ гэжэ найдагдана.

Колхозой партийна организациин ажабайдалда коммунистнуудай суглаанай үүргэнь hүүлэй үедэ эли бодо дээшэлжэ байна. Урдань ямар юумэ болодог байгаа гээшэб. Партиин райкомой түлөөлэгшэ ерээд, «коммунистнуудаа дары суглуулагты, мяха тушааха түсэбэй дүүргэлтэ тухай зүбшэн хэлсэе» гэхэ. Тэрэ сагтаа хүнүүдээ суглуулжа, суглаа үнгэргөө нэрэ зүүдэг бэлэй. Нэгэ-хоёр тушаалта нюурнуудhаа бэшэ үгэ хэлэхэшье хүн байхагүй. Жэлдээ 3—4 иимэ суглаанууд. Мүнөө суглаанинь hара бүридэ зарлагдана. Ямар асуудал зүбшэн хэлсэхэеэ шэлэн олохо хэрэгтэ партком горитойхон анхаралаа табина.

Суглаанай бэлэдхэлшье нилээд хубилаа. Урдань суглаанай гэб гэнтэ зарлагдахада ямар асуудалай табигдахыень мэдэхын аргагүй тооной байhан. Элидхэлшье hонигүй, правлениhээ абаhан тоо, баримтануудые элидхэлшэ дурдаад, өөрын ажаглалта, тобшолол, hанамжа дурадхал гэжэ байхагүй. Харин мүнөө тад ондоо. «Коммунистын моральна шэнжэ шанар» гэhэн асуудал hүүлэй нэгэ партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энээнине бэлэдхэлгэдэ бүлэг коммунистнууд хабаадуулагдаба. Тэдэнэр партиин гэшүүдэй гэр бүлөөр ябаhан, ямар ном, газетэнүүдые уншадагынь, хаана hуралсажа, эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлдэгынь мэдэhэн, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаhан байгаа. Суглаан тон hонирхолтойгоор, эдэбхитэйгээр үнгэрhэн байна.

Тэрэшэлэн коммунистнуудай эдэбхи, үүсхэлэй дээшэлжэ байhан ушар «Даалгагдаhан ажалайнь түлөө коммунистнуудай харюусалгаа дээшэлүүлхэ тухай» гэhэн асуудалай зүбшэн хэлсэгдэhэн суглаан дээрэ элитээр хаража болохо байгаа. Арба гаран хүн үгэ хэлэжэ, хурса шүүмжэлэл дэлгэрhэн байха юм. Колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэшье, юрын тушаалтай зарим коммунистнартаhье hайса хүртөө бэлэй.

Партийна суглаануудай шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые эмхидхэхэ, хинан шалгаха гээшэ эхин организациин хүдэлмэридэхи шухала зүйл болонхой. Энээн тушаа тусхай даабаринууд коммунистнуудта үгтэнэ. Суглаанай эхилхэдэ урдань абтаhан тогтоолой ямараар бэелүүлэгдэжэ байhан тухай партком мэдээсэнэ. Алиниинь дүүргэгдээб, юуниинь хэнэй зэмээр дүүргэгдээгүйб гэжэ мэдэхэдээ, тэдэнэртэ коммунистнууд эрилтэ табиха аргатай болоно. Иимэ гурим хүнүүдые журамшуулна, өөрынгөө организациин хэрэгэй түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлнэ ха юм.

Холын колхозой парторганизациин ажабайдалда боложо байhан hайшаалтай хубилалтануудые энэ статья соогоо бултыень харуулха зорилго табинагүйбди. Хүн зоной дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, партийна организаци ажалшадай эдэбхи үүсхэл үргэн бадаруулна, тэдэнэй хүсэлэл оролдолгые КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ элсүүлнэ.

Табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhанай ёhоор, «Коммунизм» колхоз 1970 ондо 5.730 центнер мяха, 9500 центнер hү үйлэдбэрилхэ ёhотой юм. Ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhожоруулха, шэнэ газар элдүүрилжэ, сабшалан, тариалангаа үргэдхэхэ, үйлэдбэридэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл, эрдэм наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ тушаа ехэхэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ байна.

Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ партийна организациин бүхы хүдэлмэринь зорюулагдана.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто гараха)

Валентин Аполлонович Добрецкий Байгал дээгүүр олон жэлэй туршада тамарна. Тэрэ «Богатырь» гэhэн теплоходой капитан юм. Энэ суднынхид Нижне-Ангарскын портын түрүү экипажай нэгэн. Тэдэ загаhа зөөхэ түсэбөө хододо үлүүлнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. А. Добрецкий.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

Галина Бояркина, Люба Еремина барилгашад юм. Тэдэ барилга хабсаралгын 834-дэхи мостопоездэ хүдэлдэг. Эдэ хоёр халаа-найнгаа даабари хододоо 140—150 процент хүргэдэг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Бояркина Л. Еремина хоёр.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Хандагатайн леспромхозой Социалис Ажалай Герой Алексей Кудряшовой бригадада Павел Резников мотористаар хүдэлдэг юм. Энэ хүмнай дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэ гэжэ суутай юм.

Э. ЛАПИНАИ фото.

ХЭШЭЭЛЭЙ ХАНИ

Москвагай hургуулиин дүй дүршэл

РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерство hуралсалай хэрэгсэлнүүдэй, техническэ түхеэрэлгэнүүдэй выставка Москвагай 625-дахи hургуулида эмхидхээ. Мүнөө үеын нилээд олон, шэнэ юумэнүүдые хэрэглэдэг энэ hургуулиин мастерскойнууд, кабинедүүдынь hонирхолтой.

Оронойимнай 2 мянгаад багшанар энэ выставкэ хараhан байна. Ерэжэ шадахагүй байhан хүнүүдые hуралсалай жэлэй турша соо али аргаараа танилсахыень hургуулиин дирекци урина.

Магазинда худалдагдадаг, мүн үйлэдбэридэ үгтэхөөр hаял бэлдэгдэжэ байhан hуралсалай шэнэ хэрэгсэлнүүдтэй эндэ танилсажа болохо. Физикын, биологиин, химиин ба бусад хэшээлнүүдтэ хэрэглэгдэхэ 35 шэнэ прибор багшанарта нилээд туhатай байхань лабтай. hургуулиинь классууд, hуралсалай кабинедүүд болон мастерскойнууд тон зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Энэ hургуули РСФСР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин дэргэдэхи hургуулиин түхеэрэлгэнүүдые, hуралсалай техническэ хэрэгсэлнүүдые шэнжэлдэг институдай туршалгын баазань болоно. Эгээл шухала hонирхолтой шэнэ түхеэрэлгэнүүд тухай хөөрэжэ үгэхыень ТАСС-ай корреспондент тус институдай директор **С. Г. Шаповаленкые** гуйhан байна.

...ЛИТЕРАТУРЫН ТАhАЛГА. Класс соонь магнитофон, проигрыватель, киноаппаратура, диапроектор, уран зохёолшодой материалнуудтай альбомууд бии.

— Багшанар түбхын түрүүн техникэ бэлдэдэг. Урогой эхилхэдэ, өөрынгөө пультhаа тэдэнээ бэлэхэнээр залан хүдэлгэнэ. Александр Фадеевэй творчествын зам тухай hурагшадтаа хөөрэжэ үгэхэнь гэел даа. Тиихэдээ уран зохёолшо Фадеев тухай hонирхолтой иллюстраци, диафильм болон «Молодая гвардия» гэжэ кинолёнтэhээ хэhэгүүдые харуулхаhаа гадна, лента дээрэ бэшэгдэhэн уран зохёолшын рассказуудые үхибүүдтэ шагнуулха аргатай. Тэдэниие эгээн бэрхэ артистнар уншаhан байдаг. Ямар нэгэ элитэ уран зураашын hонирхолтой зурагай репродукциие үхибүүдтэ харуулха гээ hаа, суранзата самбар хэрэглэжэ болохо.

ГЕОГРАФИИН ТАhАЛГА. Сергей Георгиевич стереопроектор гэдэг түхеэрэлгын хажууда ошобо. Энэ түхеэрэлгын хүсөөр экран дээрэ Улаан талмайн дүрэ зураг харуулагдана. Сергей Георгиевич намда нюдэнэй тухай шэл үмдэхүүлбэ. Тэрээгээрнь харахада, зурагууд тон hонёор хубилжа, тэндэхи бүхы юумэн бодотооро байhан шэнгеэр үзэгдэнэ. Тиимэ шэлээр тэрэ зурагые харахадаа, Түүхын музейн хажууда дүтэхэнэ байhан шэнги болошобоб.

Иимэхэн микропроектор микроскопоор абтаhан зурагые самбар дээрэ хэдэ дахин ехэ болгожо харуулдаг юм. Энэ хоёр аппарадые институдай хүдэлмэрилэгшэд ухаалан бүтээгээ. Харин баг[...] тэдээгээрнь үхибүүдтэ юум[...] руулжа hургана бшуу.

ЛИНГАФОННО ТАhАЛГА[...] орообди. Шаповаленко [...] партын саана hуулгаад, өөр[...] шын столдо hуушаба. Стол[...] гэндэ — залан хүдэлгэхэ [...] hурагшадай hуури бүхэндэ [...] ник, микрофонтой теле[...]

Наушник үмдэн гэхэдэ, [...] хэлэн дээрэ бэшэгдэhэн те[...] до hоноroор шагнабаб. [...] Георгиевич тэрээние хүдэ[...] юм. Удаа тээнь өөрөө на[...] үмдэжэ, кнопконуудые [...] хэдэн асуудал намhаа h[...] Англи хэлэн дээрэ энэ, тэрэ [...] тухай хөөрэлдэбэбди. [...] Сергей Георгиевич лента [...] бэшэгдэhэн хөөрэлдөөгөө [...] Би өөрынгөө үгүүлбэриин [...] олохо аргатай болооб. Дахин[...] ко дарагдаад, шолд гэбэ [...] тухай С. Образцовой [...] фильмhээ хэhэгүүд гарана. [...] дэлхэйн эгээн томо городу[...] гэн тухай уран хурсаар [...] hүүлээрнь «Минии бүлэ» [...] мээр найруулагдаhан диафи[...] дэй кадрнууд ираганан [...] эхилбэ. Мүнөөхи зураг нэгэ [...] таа тогтошоной. Англи хэлэ[...] рэ энээнэй удха тухай хөөр[...] намда «багша» хэлээ.

Багшанар иимэ олон [...] дээрэ энэ таhалга соо [...] үнгэргэдэг юм гээд Шапо[...] хөөрэнэ. Тэрэ таhалгын [...] ралгэ дээдэ hургуулинууда[...] гафонно таhагуудта дүтэрх[...] най промышленность hург[...] таhалгануудта хэрэглэгдэхэ [...] түхеэрэлгэ гаргажа эхилээ.

Автомат түхеэрэлгэтэй [...] суудта эгээн hүүлдэ орообо[...] ститудай хүдэлмэрилэгшэд [...] гээрээ илангаяа омогорхо[...] Эндэ 36—40 хүнэй hуури[...] хеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. [...] бүхэндэ 10 янзын переклю[...] тай багахан щиток таарул[...] 1-hээ 10 хүрэтэр тоонууд [...] дэнхэй. Бүхы щитогүүдынь [...] утаhаар багшын пультэй [...] донхой. Эндэ hурагшад [...] шудалдаг.

Класс соо 40 hурагшын [...] жэ байбал, багшань дохёгой [...] почкын хүсөөр бүхы h[...] дайнгаа задача зүб, буру[...] hыень минута соо мэдэхэ [...]

Багшань хэшээлэй үедэ [...] вариантаа шифрээр үгэд[...] рагшадай харюусаха түсэ[...] тэндэнь заагдаhан байха. h[...] урдахи щитогойнгоо туhал[...] өөрын харюуе машина хүд[...] бидаг юм. Тусхай тоо болг[...] зүб харюунуудые гүүрhатай [...] тромагнит багшын пульты[...] хай саарhан дээрэ тэмдэглэ[...] даг.

Автомат түхеэрэлгэтэй [...] соо хэшээлэй болохо үеэр ба[...] hурагша бүхэнтэй хөөрэлдэ[...] шэ. Багша бүхэн хэшээлэй [...] үхибүүдэйнгээ ойлгоhон, үгы[...] ража мэдэжэ байха ехэхэн [...] тэй ха юм. Одоошье багшы[...] харюусалгата хэрэгтэнь т[...] техникэ ерээл даа.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ТАРЯА ХУРЯАЛГА БА ГАЗЕТЭ

Ямаршье жэлдэ Түнхэнэй үрэжэлтэ газар дайда шиг нойтоор ядалдаа, ган гасуурта дайрагдаа гэжэ дуулдадаггүй шахуу. Тэрэнтэй хамта эндэхи таряашад таряалангайнгаа хүрьhые аммиагтай уhаар шанаржуулдаг арга дүршэл республика дотороо түрүүлэн нэбтэрүүлhэн. Тиигэжэ жэлhээ жэлдэ найдамтай бата ургаса хуряажа абадаг боложо байhаниинь мэдээжэ. Шэнэ табан жэлэй түрүүшыншье жэлдэ эндэхи колхоз, совхозууд урданайхиhаа дутамаггүй таряа мүнөө сохин абажа байна.

Колхоз, совхозуудай механизаторнуудай оролдолгын хүсөөр ургуулагдаhан ороohото ургамалнуудые гээлтэ үрилтэдэ оруулангүйгөөр, эгээл богонихон болзор соо хуряажа абахын, ороohо гүрэндэ тушааха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ аймагай ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй райкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Совет эй орган болохо **«Саян»** газетэшье өөрынгөө хубитые оруулалсаха гэжэ хүсэhэн байна. Энээниинь тэрэ газетын хуудаhанууд дээрэ толилогдоhон алибаа материалнууд гэршэлжэ үгэнэ.

Намарай сагта таряалан дээрэ зэргэ хэгдэхэ хүдэлмэринүүдые түргэн шамдуугаар, поточно аргаар бүтээхэ тушаа мухар-шэбэрэйхидэй гаргаhан үүсхэлые дэмжэн, тэдэнэй абаhан социалис уялгые өөрынгөө хуудаhан дээрэ толилоод, КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй 1966 оной ургаса хуряалгын үедэ аймаг дотор социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай тогтоол гаргаhан. Таряа хуряалгые, гүрэндэ ороohо тушаалгые «Восточные Саяны» колхозой, Саянай совхозой ямараар эмхидхэжэ байhан тушаа hонирхолтой корреспонденцинүүдые тунхаглаба.

«Таряа хуряалга—поточно аргаар» гэhэн гаршаг доро «Маяк» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Полхонов өөрынгөө ажахын байдал тушаа, хуряалга, тушаалга дээрэ хүдэлжэ байhан механизаторнуудай ажалай түлөөhэнэй гурим тушаа хөөрэжэ үгэбэ.

Августын hүүлшын үдэрнүүдтэ Түнхэндэ хура бороотой байжа, тэндэхи ажахынууд энэ хүдэлмэридэ сентябриин эхеэр шиидэжэ ороhон байна. Тиигэжэ байгаалиин уларилай буруулган байбашье hаа, түрүүшын үдэрhөө эршэ hайнтайгаар таряа хадалга, сохилгын эхилhэн тушаа, түрүүшүүлэй хэрэг үйлэ тушаа жэжэ, томошье мэдээсэлнүүд газетын түрүүшын хуудаhанууд дээрэ номерhоо номерто, «Таряа хадалгые—түргөөр, эрхим шанартайгаар» гэжэ ниитэ гаршаг доро толилогдоно. Гэхэтэй хамта таряа хуряалгые аали нобшоор, шанар муутайгаар ябуулжа байhан ажахынууд, отделени, бригаданууд шүүмжэлэлдэ ороно. Жэшээнь, сентябриин 9-нэй номерто Саянай совхоздо 2-дохи отделениинхидэй hали болёор хүдэлжэ байhые, механизаторнуудта таарамжатай зохид эрхэ байдалай байгуулагдаагүй байhые элирхэйлэн харуулба. Тэрэнэй удаадахи номерто «Саян» поли дээгүүр аяншална» гэhэн гаршаг доро «Восточные Саяны» колхозой Хуурай hубагай отделениин зохидгүй байдал шүүмжэлэгдээ.

Хадалга, сохилгын хажуугаар таряа тушаалгын ябаса мүн лэ адли тэгшээр харуулагдана. Таряа хуряалга, тушаалгын хэр зэргээр ябажа байhан тухай мэдээе табан хоногой дүнгөөр газетэдэ толилхо зуураа, тэрээн бүхэндэ богонихоноор тобшолол хэдэгынь анхарал татамаар.

Эдэ бүгэдэ хадаа таряа хуряалгын, гүрэндэ ороohо тушаалгын ямараар ябажа, байhаниие дэлгэрэнгыгээр харуулхые «Саян» газетын хүдэлмэрилэгшэдэй оролдоhые харуулна. Тиигээдшье түнхэнэйхид энэ намарайнгаа түрүүшын илалта тухай элидхэбэ. Сентябриин 24-дэ гүрэндөө таряа худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Гэхэтэй хамта «Саян» газетэ таряалан дээрэ хэгдэжэ байhан гол шухала хүдэлмэринүүдэй ябасые, тэрэниие бүтээжэ ябаhан ниитэ олоной хэрэг үйлые хүсэд дүүрэн харуулна гэхын аргагүй.

Нэгэдэхеэр, колхоз, совхозуудай таряалан дээгүүр, ороohоной тоогууд дээгүүр бурьялан байгаа олониитын ехэ хүсые, мүн социалис мүрысөөе эмхидхэн ябуулжа байгаа хүтэлбэрилхы хүсэн болохо партийна организацинуудай ажал ябуулга газетын хуудаhанууд дээрэ hууряа олоогүй байhаар. Полевой станууд дээрэ, механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулдаг, мүрысөө эмхидхэдэг дүй дүршэл тухай нэгэшье хөөрэлдөөн болоогүй байна. Энэ талаар партийна организациин секретарьнар hонин юумэнүүдые хэлэжэ үгэхэ ёhотой байгаа гэжэ hанагдана.

Хоёрдохёор, таряа хуряалгын хүдэлмэриин эхилhээр hара болохоёо байбашье hаань, арадай хинагшадай хэжэ байhан юумые харанагүйбди. Эрхим шанарай түлөө гэhэн уряа дэлгэрhэн тушаалгадаа эдэнэртэл түшэглэхэ, [...] тын ехэ хүдэлмэри үргэнөөр [...] руулалтай байгаа. Энэ та[...] газетын анирггүй байхадань [...] дай хинагшад оройдоо ю[...] хэдэггүй янзатай болоно.

Гурбадахяар, мүрысөөнэй [...] ёhоор харуулагданагүй. [...] лай түрүүшүүл тухай зура[...] магтан шадал зэргээрээ [...] бэшэлтэй hэн. Мэдээсэлнүүд [...] тор миин лэ нэрэ, обог дурда[...] на. Харин тэдэнэй габш[...] ажал, түрүү дүй дүршэл [...] хайнь хөөрэжэ үгэдэг hаа, [...] дээрэ баяр, магтаал дээрэ [...] таал болохо зэргэтэй. Таряа [...] шааха түсэбөө дүүргэжэ ба[...] отделени, бригаданууд, ехэ [...] тээсэтэйгөөр хүдэлдэг ком[...] нернууд, шофёрнууд, трак[...] стнууд үдэрhөө үдэртэ олон [...] лоно. Тэдэнэй ажал хэрэг ту[...] бэшэхэл хэрэгтэй байгаа.

Дүрбэдэхеэр, мухар-шэбэр[...] хидэй эдэбхи үүсхэлые дэ[...] бэшье, үнэндөө тэдэнэй дүй д[...] шэлые хэр зэргээр ажахын[...] өөhэдынгөө үйлэдбэри д[...] нэбтэрүүлнэ гээшэб гэжэ м[...] хэнь бэрхэтэй. Зүгөөр, ш[...] онол аргые нэбтэрүүлгэдэ ай[...] гай газетэл эмхидхэхы ү[...] бэедээ даажа абалтай hэн.

hүүлэй мэдээнэй ёhоор, Т[...] хэнэй аймагай ажахынууд ор[...] hото ургамалнуудайнгаа ха[...] дыньшье хадажа үрдеэгүй [...] на. Түсэбhөө гадуур таряа [...] шаалга үргэлжэлhөөр, намар[...] паар хахалалга баhал hана[...] да хүрэмөөр бэшэ. Тобшолон [...] лэхэдэ, таряалан дээрэ на[...] хэгдэхэ хүдэлмэри дуу[...] үшөөл үды байна. Тиимэhээ [...] хүдэлмэри хурдадхаха хэр[...] аймагай газетын шударгы[...] хабаадалсаагүйдэ аргагүй.

Москвагайхид, ленинградайхид өөhэдынгөө заводуудые үйлэдбэриинь оньhожоруулагдасын, автомадаар зэбсэглэгдэсын талаар, ажалаа эрдэм ухаанай заабариин ёhоор, болбосон hайнаар эмхидхэлгын, ажалшадай ажаhуудал улам hайжаруулгын талаар эрхим предприятинууд болохо гэжэ шиидэнхэй. Эдэ шэнэ уялгануудынь «Табан жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы нөөсэ арга боломжонуудаа зорюулха!» гэhэн гол зорилготой.

Хоёр жэлэй турша соо ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын ашаар 2 миллион 650 мянган түхэригэй алмалта хэхэ, 35-hаа үсөөн бэшэ шэнэ онол аргануудые ухаалан зохёожо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, 1966—1967 онуудта 4 мянган тонно хара металл, [...] миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха, 280 тонно [...] ловно түлишэ арьбалха гэбэд. Эдэ хоёр предприяти хүдэлмэри[...] болон алба хаагшадайнгаа ажаhуудал улам hайжаруулха [...] ехэ хэмжээнүүдые уялганууд дотороо хараалаа. Зураг дээрэ: [...] саралгын гол конвейертэ «ЗИЛ-130» гэжэ ашаанай автомобили[...]дые хабсаргажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ ШЭНЖЭ ТҮХЭЛТЭЙГӨӨР

Мүнөө хүдөө нютагташье шэнэ барилга бата бэхеэр, уужам саруулаар, үзэмжэ, шэнжэ һайнтайгаар хэгдэдэг боложо байна. Манай совхозой түб — Шэбэртэ урдань хорин табаад айлай үрхэтэй һуудаг боро жиирэй һуурин һэн. Теэд мүнөө айл бүхэн шэнэ гэр толложо, Шэбэртэдэмнай уужам үргэн үйлсэнүүд жэрылдээ. Ажалшадай гэр байрануудай баригдэхэтэй хамта совхоздомнай ниитын барилга үргэнөөр баригдана. Дунда һургуулиин, больницын байшангууд һаяар бүтээгдээ байна. Машинно-тракторна мастерской баригдана.

Шэнэ барилгымнай һайн талань гэхэдэ, хүдэлмэришэдэй совхозой, городой түхэл шэнжэтэйгөөр хэгдэдэг болоо. Байрын гэр ... байратайгаар, хоёр дабхараар бариигдоно. Ниитын байшангууд шлакобетоноор, мүн ходо дабхараар баригдадаг. Тиигэжэ багахан газар дээрэ олон ехэ гэрнүүдые шадар барижа, нэгэ котельнойһоо түлигдэдэг байхаар түсэблэгдэнэ.

Шулуун бетоноор, бата бэхеэр бариһан барилга удаан сагай соо шабарида орохогүй, үмхирхэгүй, гал зандаа һууха ха юм. Тиимэ барилгадань гансата гарһан үлэмжэ ехэшэг гарза угаа тэрээнһээ хэдэн дахин харюулагдаа байна. Тиин гэтэр зарим зон мүнөө модон соо һуугаад, юугээ энэ цемент шулуугаар барилга хэжэ, иимэ ехэ хүдэлмэри, гарза татаха гээ гэлдэдэг. Үнэндөө нарин тоо хэрэхэдэ, шлакоблогоор, бетоноор хэһэн барилга ута наһатай, ... бүтэсэтэйгөөрөө (нарин дархашуул бетон барилгада хэрэггүй) модон барилгаһаа һурагтай һайн, ашаг ехэтэй. Энэ тобшолые тоо баримтын жэшээгээр, мүнгэн дээрэ тоб байса харуулбал, бүри тодо боложо үгэхэ юм. Теэд манай совхозой бухгалтери барилгын өөрынь үнэ сэн ... болоноб гэжэ бүридхэдэг, ... огшье һаа, хүн зондо тунхаглажа ойлгуулдаггүйнь харатай.

Тиигээд хүдөөгэй барилга тушаа, тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохо түсэб тушаа барилга-проектын зохихо эмхи зургаануудай зүгһөө тодорхой бодол, хиналта огто хэгдэдэггүй. Тиимэһээ олонхи газарта, бригадаа отделенинүүдэй һуурин хэсэгнүүдтэ байхын бараагаар барилга хэгдэнэ, уужам үргэнөөр гудамжа гаргаха, нюур таладань сэсэрлиг, модо тариха, палисадник, хайса бодхохо мэтэ гурим мууса баригдана.

Тобшоор хэлэхэдэ, хүдөө тосхонуудай шэнжэ түхэл ямар байбал, манай республикын эрхэ байдалда тааралдамжатайб, барилгын ямар материал хэрэглэбэл, үлэмжэ һайн бэ гэжэ шэлэн олоороо зүбшэхэ, шиидхэхэ асуудалда анхарал хандуулхаар болоо ха гэжэ һанамаар. Республикын газетэнүүдэй хуудаһанда хүдөөгэй барилга тушаа материалнууд тон хомороор гарана. Тэдээгээр дамжуулан, хүдөө нютагуудта хэгдэжэ байһан барилга, саашанхи түсэб хараа тушаа дэлгэрэнгыгээр бэшэдэг болобол, ехэ һайн байгаа.

Х.-Ж. ОЧИРОВ,
Бэшүүрэй совхозой хүдэлмэришэн.

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой түрүү слесарь, коммунис ажалай ударник, ВЛКСМ-эй гэшүүн Наташа Попова.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

«БИДЭНЭЙ ҺАЙНДЭР»

Яруунын «Комсомольский» совхоздо хүдэлжэ байһан Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр болохоёо байгаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрые «бидэнэй һайндэр» гэжэ нэрлэдэг болонхой. Үнэхөөрөө тэдэнэр хүдөө ажахын ерээдүйн мэргэжэлтэд болохоёо байна ха юм.

Люба Сутурина институдай агрохимическэ факультедэй 2-дохи курсын студентка. Энэ басаган өөрынгөө шэлэһэн мэргэжэлые юугээршье һэлгэхэгүй хаш. Иимэ мэргэжэл юундэ шэлээбтэ гэһэн асуудалда Люба ингэжэ харюусана:

— Хүдөө нютагта түрэһэн хүм. Эхэм хүдөөгэй багша, абам ветеринар. Хүдөөгэй ажабайдал намда тон дүтэ һанагдадаг. Тиимэһээ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр — бидэ студентнэрэй һайндэр. Совхозой хүдэлмэришэдтэй хамта һайндэртэ бэлэдхэн, таряа хуряалгые богони болзорто дүүргэхын хойноһоо бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажалланабди, — гэжэ хөөрэнэ.

Студентканууд Люба Клюка, Таня Перевозщикова гэгшэд һайндэрые ямар бэлэгтэйгээр уттажа байһан тухайгаа омогтойгоор хөөрэнэ.

Эндэ хүдэлжэ байһан студентнэр совхозой хүдэлмэришэдэй мүрысөөндэ оролсон, хуряалгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Жэшээлхэдэ, Цырен Мангатаев, Владимир Вырупаев, Григорий Гранин гэгшэд комбайн даажа абаад таряа хуряалсана. Тиихэдээ халаан соогоо 11 гектар хуряахын орондо 20 гектарта хүргэнэ.

И. ЕРЕМЕЕВ.

Улаан-Үдын Мухинай нэрэмжэтэ үйлсөөр.
Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ХҮШЭГЭ НЭЭХЫНГЭЭ УРДА ТЭЭ

ТЕАТР

ХОЁР ҺАРАҺАА үлүү манай ород драмын театрай артистнар хүдөө нютагуудаар наада харуулба. Тэдэнэр Саянһаа эхилээд Витим хүрэтэр тэнииһэн түрэл Буряад республикынгаа бүхы аймагуудаар толгой тоолон ябажа, 355 зүжэг табяа, 60 мянга гаран хүнүүд тэдээниие харaa.

Театрай репертуаршье һонин байгаа юм. Б. Лаврентьевэй «Эсэгынгээ нэрэ сахиш», В. Константинов, Б. Рацерай «Һүниин арбан хоёрой һүүлээр» гэжэ зүжэгүүдһээ гадна, хүдөөгэйхидтэ зорюулжа, В. Розовой «Затейник» бэлдэжэ харуулбабди. Харин үхибүүд «Үбгэлэй һүниин үльгэр», «Сэбэр һайхан Василиса» гэжэ кукольна зүжэгүүдыемнай һонирхоо.

Ямаршье газарта, хаанашье ябахадамнай манине һайнаар угтадаг, хүндэлдэг, туһалдаг байгаа. Артистнуудшье өөһэдынгөө зүгһөө һайн зүжэгүүдые һонирхолтойгоор наадажа, хүн зоной зүрхэ сэдьхэл баясуулаа. Илангаяа А. Салынскиин «Барабанщик басаган», «Адха шулуун» гэжэ зүжэгүүдые хүдөөгэйхид илангаяа һонирхоо. Манай бэлигтэ режиссёрнууд тус зүжэгые хэршье һайнаар табиһан байгаа һаань, тэрээн соо харуулагдаһан үйлэнүүд мүнөөнэй хүнүүдтэ тон дүтэ байба бшуу. Юуб гэхэдэ, Эсэгэ орондоо халуун дуратай, түрэл Коммунис партидаа үнэн сэхэ, харшан дайсадта эсэргүү хүнүүд, сэбэр һайхан инаг дуран, хани нүхэсэл тухай тус зүжэгүүд соо хэлэгдэнэ ха юм.

Урда жэлнүүдтэ манайхид үнинэй мэдээжэ, ородой классигуудые юундэшьеб табидаггүй байһан юм. Харин энэ дутагдалаа усадхахын зорилгоор М. Горькиин «Зыковтэн» гэжэ психологическа драма табижа захалбабди. Буряадай габьяата артистка В. И. Цветкова, мүн артист П. В. Иовлев гэгшэдэй наадаһан энэ зүжэг соо һонирхолтой байгаа. Манай театрай кукольна зүжэгүүдые олон тоото үхибүүд һайхашаагаа, тэрэмнай 260 дахин харуулагдаһан байна.

Октябриин 21-дэ гүрэнэй ород драмынхид А. Штейнэй «Аадарай забһарлаха үеэр» гэжэ зүжэгөөр театральна шэнэ жэлээ эхилхэнь. Эндэ революциин үедэ үнэн болоһон ушар, В. И. Ленинэй хүтэлбэри доро Кронштатска зүрилдөөе яажа дараһан тухай харуулагдана. «Адха шулуун» гэжэ зүжэгтэ бэрхээр наадаһан артист Г. Карпей гэдэг В. И. Ленинэй ролиие гүйсэдхэхэнь.

Бидэ мүнөө табан зүжэг бэлдээд байнабди. Тэдэнэймнай нэгэн Мамин-Сибирягай «Алтанай уурхай» болоно. Эндэ капитализмын үедэ алтан гээшэ яажа хүнэй зүрхэ сэдьхэлые шатаанаб гэжэ ехэ һонёор харуулагдана. Энэ зүжэг доторхи үйлэ хэрэгүүд мүнөөшье хүн зондо дүтэ ойлгогдохо байха. Һүүлээрнь бидэ Ариадна ба Петр Тур гэгшэдэй «Перебежчик» гэжэ зүжэгые табихабди. Тэрээн соо совет хүнүүдэй Эхэ орондоо хэр зэргэ үнэн сэхэ байһые, бэе бэедээ найдадаг, туһалдаг һайн һайхан ёһо заншалнууд харуулагдаха юм. Саашадаа «Сүүдэй түүжа», «Һэлмэ ба мэсэ», «Шэнэ газар хахалагдаа», «Цыган» гэһэн зүжэгүүдые бэлдэхэ зорилготойбди.

Театрайхид тон удха һайнтай, үргэн олониитые зоригжуулһан наада харуулха ёһотой гээшэ ааб даа. Коммунис үзэл идхажа, совет хүнүүдые бүхы һайн һайханай түлөө хүмүүжүүлхэ ёһотойбди. Иигэжэ түрэл партимнай XXIII съезд зааһан байна.

Зон гээшэ амарха, һонирхохын лэ түлөө театр ерэдэг юм гэжэ урда жэлнүүдтэ буруу ойлгоһон дээрэһээ, удхынгаа талаар гүйхэн, сюжет ба образоор һула зүжэгүүдые табижа, алдуу хэһэн байгаабди. Тиигэжэ «Мякишентэнһээ зайсагты», «Фараон» гэһэн зүжэгүүдые табижа, зоной урма хухалһан, дурагүй шахуу болгообди.

Энэ алдуугаа заһажа, ондоо, уран һайханайнгаа талаар хүсэтэй, ажабайдалые, тэндэ болодог алдэб зүрилдөөнүүдые зүбөөр харуулһан зүжэгүүдые абаабди. Жэшээнь, улаан-үдынхид «Бронепоезд 14-64», «Кремлиин курантнууд» гэжэ мэдээжэ зүжэгүүдые, нютагай уран зохёолшод Л. Никифорова, С. Метелица гэгшэдэй «Нара халхалһан дүрбэн зураг» гэжэ зүжэг гараха. Манай үнинэй артистнууд Р. С. Бенская, А. А. Голубчикова, М. И. Чернова, М. Н. Железнова гэгшэдтэй хамта һаяшагай иишэ ерэһэн Г. Карпей, И. Кутянский хоёр наадахань. Мүн «Номгон Дон» гэжэ кинодо Степан Астаховай рольдо наадаһан кино-артист А. Благовестов, Москваһаа Ахмет Хайретдинов гэгшэд уригдаа. Виктор Доман, В. Ральчук, Г. Шелкова, А. Родин гэдэг бэлигтэй залуушуулые энэ жэлдэ гол рольнуудта харахат.

Мэргэжэл ехэтэй, бэлигтэ режиссёрнууд И. И. Прохонов, Ц. Цыренжапов гэгшэдтэээ ехээр найданабди.

Манай олон тоото харагшад театрайнгаа шэнэ зүжэгүүдые һонирхожо хараха гэжэ этигэнэбди.

А. АЛЕКСАНДРОВ,
Гүрэнэй ород драмын театрай директор.

МОСКВА. СССР-эй гүрэнэй академическэ Ехэ театр А. С. Пушкинай поэмээр зохёогдоһон, П. И. Чайковскиин «Мазепа» гэжэ оперые табиба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүжэгэй нэгэ сценэ. Мария — РСФСР-эй габьяата артистка Т. А. Милашкина, Мазепа — РСФСР-эй габьяата артист Е. Г. Кибкало.

ТАСС-ай фотохронико.

БОТСВАНАЙ РЕСПУБЛИКА

(Африкын карта дээрэхи шэнэ гүрэн)

Англиин захиргаан доро байһан (протекторат) Бечуаналенд сентябриин 30-да бэеэ даанхай гүрэн гэжэ соносхогдоод, Ботсванай Республика гэжэ нэрлэгдэбэ.

...Африкын урда талын хубида байдаг Бечуаналендын хахадыень Калахариин элһэтэ губи эзэлдэг юм. Эндэ ажамидаран һуухын аргагүй гэжэ һанагдахаар юм. Энээн дээрэһээшье Бечуаналенд тушаа империалистнууд удаан сагай соо анхаралаа хандуулдаггүй байжашье болоо даа. Тэдэнэр Африка түбиин эгээн лэ баян һайн хубинуудыень түрүүшын ээлжээндэ эзэлхэ гэжэ эрмэлзэдэг байгаа бшуу. Баруун-Урда Африкые болон Танганьикые эзэлһэн кайзеровска Германиин Африка түби руу улам урагшаа дабшахые һэдэхэдэнь, тэрэнэй замые Англи таһа дүүрэһэн байха юм. 1885 ондо Англиин колонизаторнууд Бечуаналендые өөрымнай захиргаанай газар нютаг гэжэ соносхоһон байгаа. Англиин талмайда орходоо хоёр дахин ехэ газартай энэ орондо тэдэнэр 80 гаран жэлдэ эзэрхээ.

Бечуаналендын зон 543 мянган хүнһөө бүридэдэг юм. Нютаг зониинь 20 уг гарбалай үндэһэ яһатан болоно. Тэдэнэй эгээн томонуудынь бамангвато, батавана болон баквенэ гэжэ үндэһэ яһатан юм. Африкын олонхи оронуудайхи шэнги ехэнхи хүн зониинь уһа зубшажа һуудаг. Калахариин губида 24 мянган нүүдэл байдалтай бушмен үндэһэ яһатан ажаһуудаг. Бушменүүд Африкын бусад үндэһэ яһатанһаа юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, монгол үндэһэтэндэ адлирхуу шэг шарайтай юм. Тэдэнэр сагай үргэлжын гэр байра түхеэрдэггүй, газар тариалан болон мал ажал эрхилдэггүй, үнэндөө шулуун зэбсэгтэ үеынхи шэнгеэр ажаһуудаг. Тсодо хадын шулуунай хүндынүүдтэ, бушменүүдэй хада байсада һиилэһэн зурагуудые эрдэмтэд олоһон. Эдэнь угаа ехэ уран шадабаритайгаар һиилэн зурагдаһан байха юм. Бушмен үндэһэтэнэй яажа бии болоһониинь, Африкын энэ хубида хаанаһаа ерэһэниинь мүнөө хүрэтэр элирүүлэгдээгүй байһаар. Орон дотор дүрбэ мянга шахуу европынхид ажаһуудаг. Тэдэнэр олонхидоо Англиһаа болон Бечуаналендые гурбан талаһаань хүреэлдэг Урда-Африкын Республикаһаа гаража ерэгшэд болоно.

Бечуаналендын хүн зоной гол хубинь хүдөө ажахые түлюур бүдүүлигээр эрхилжэ, соорго, бобы, кукуруза, газарай һамар тарижа ургуулдаг. Тэдэнэр мал үсхэбэрилдэг. Мал ажал ороной экономикын гол һалбари болоно. Энэ орон мал ондоо тээшэнь худалдалгаһаа бүхы газааһаа ородог олзынгоо хахадһаа үлүүе абадаг байха юм. Зүгөөр энэ наймаанһаа нүүжэ ерэһэн сагаан шарайтан ашаг олзо ехээр оруулдаг. Тэдэнэр нютаг зонһоо мал хямда сэнтэйгээр худалдажа абаад, хилын саана гаргажа, бүри үнэтэйгөөр дам худалдадаг. Эгээн эрхим газарыень сагаан шарайтан эзэлэнхэй. Һуурин зониинь малай бэлшээриие сагаан шарайтанһаа арендээр абаха баатай болодог.

Бечуаналенд Африкын эгээн лэ гандуу районуудай нэгые эзэлдэг дээрэһээ, ган гасуурта олоор дайрагдадаг юм. Энэ жэлдэ угаа ехэ ган гасуур боложе, гурбан зуу мянган бечуануудые үлэсэжэ, хосорон үхэхэ туйлда хүргөө. Ороо һото ургамалынь хүсэдөөр хосорон һалаа, миллион хахад толгой дундуур болон бодо малайнь хахад шахуунь гарзалаа. Харгы зам дээгүүр хаа хаанагүй үхэжэ үжэһэн малнууд хэбтэдэг болоjo, хэдэн һарын турша соо зэрлиг гриф шубуунууд найрлаһан байна бшуу.

Бечуаналендын байгаали болон ороной аграрна шэнжэ Ботсванай Республикын гүрэнэй гербдэ нүлөөлһэн байна. Хооһон тала губиие харуулһан шара үнгэ дээрэ сарай толгой болон сооргын буурсаг зурагданхай. Гербын дээдэ захань Бечуаналендын огторгой шэнги сэнхир хүхэ үнгэтэй, доодо таладань «пула» гэжэ үгэ зурагдаһан байна. Энэ үгэ тсван хэлэн дээрэ «бороо» гэһэн удхатай юм. Теэд губи талын хүн зондо бороо гээшэ ажамидарал гэһэн удхатай байна бшуу.

Бечуаналендын газар доторхи баялиг хүсэд һайнаар шэнжэлэгдээгүй. Мүнөө дээрээ асбест, марганецай руда, кианит, багашаг хэмжээтэйгээр алтан ба мүнгэн абтадаг. Шулуу нүүрһэнэй болон никелиин мэдээжэ болоһон уурхайнууд ашаглагдадаггүй. Тэрэнэй гол шалтагаан гэхэдэ, зөөхэ зам харилсаан үгы байна бшуу. Минералнуудые абадаг, түүхэй эд болбосоруулдаг бүхы предприятинуудынь хариин компанинуудай мэдэлдэ байдаг. «Родезиан селекшн траст» гэжэ американ капиталай хиналта доро байдаг компани Макарикаридахи дабһанай копинуудые эзэлжэ, ЮАР болон Урда Родезиие дабһаар хангажа байдаг. Энэ компани бамангвато угтанай мэдэлэй газар дээрэ үнэтэ минералнуудые бэдэрэн шэнжэлдэг юм. Урда Африкын компани Каниедэхи (Бечуаналендын урда тала) марганцева рудае 1957 онһоо хойшо ашаглана.

Үнэндөө Бечуаналенд хүршэ болгошо Урда-Африкын Республикаһаа экономическа талаараа хүсэд дулдыданги юм. ЮАР-та ёһотойл хархис этэгээдүүд болон расистнууд засагаа барижа байдаг. Далай руу орохо замгүй Бечуаналенд ЮАР-ай газар дээгүүр гаража, гадаадын худалдаа наймаа эрхилдэг. Урда Африкын рэнд Бечуаналендын мүнгэнэй единицэ болгогдожо хэрэглэгдэнэ. Бечуаналенд дээгүүр гарадаг гансахан лэ түмэр зам, тэрэшэлэн почтово албан, радио, хэблэл ЮАР-ай хиналта доро байдаг. Урда Африкын верховно сүүдээр баталагдаагүй байгаа һаа, Бечуаналендын судьянар ябуулгаяа эрхилжэ шадахагүй байна. Бечуаналендын захиргаанай түб ЮАР-ай газар дээрэ Мафекинг городто нёдондо жэл хүрэтэр байдаг байгаа. Бечуаналендэ ЮАР-һаа ерэһэн агентнүүд, полициинхид элитээр ябуулга хэжэ байдаг. Нүүжэ ерэһэн сагаан шарайтад ЮАР-ай болон Урда Родезиин расистнуудта талархадаг байһанаа нюудаггүй. Эдэ бүгэдые хараадаа абаад байхада, Бечуаналенд сентябриин 30-һаа бэеэ даанхай байдалтай болобо гэжэ ёһо тэдыгээр соносхолго ЮАР-ай правительстваһаа энэ ороной үнэхөөрөөл дулдыданги байлгые үшөө зайсуулхагүй байна.

Иимэ байдалай түлөө харюусалгые Англиин колониальна засагаархид бүрин хүсэдөөр дааха болоно. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр Бечуаналендын экономикые хүгжөөхын түлөөдэ юушье хээгүй. 30 мянга хүрэтэр бечуанууд ажал хүдэлмэри бэдэржэ жэл бүхэндэ ЮАР ошохо баатай болодог. Бечуаналенд Урда Африкын плантацинууд болон руднигуудта хүдэлхэ хямда сэнтэй хүдэлмэриин хүсэ олохо газар болгогдоһон байна. Англиин Бечуаналендэ үгэдэг мүнгэ зөөри гол түлэб колониальна ноёд түшэмэдэй салин хүлһэ түлэлгэдэ гаргашалагдадаг байна. Тэдэниие барижа байхын түлөөдэ гэгээрэлэй хэрэгтэ үгтэдэгтэ орходоо гурба дахин ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдана. Бечуаналендэхи түрүүшын дунда һургуули Англиин «болбосоруулагшадай» зөөреэр бэшэ, харин бамангвато үндэһэ яһатанаар баригдаһан байха юм.

ЮАР ба Урда Родезиин расис гүрэнүүдэй хоорондо хабшагдаһан энэ ороной үмэнэ орёо нарин асуудалнууд табигдана. Эдэ асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ правительствын гадаадын политическэ хараа шэглэл болон дотоодын политикаһаа нилээд дулдыдаха байна. Зонхилхы демократическа партиин ударидагша Серетсе Кхама гэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ талаар тиимэ һайн юумэ хэгдэхээр бэшэ янзатай. Серетсе Кхама Ботсванай Республикын түрүүшын президент болохо зэргэтэй юм. Жэшээлхэдэ, тэрэ иигэжэ мэдүүлээ. Урда Африкын болон Англиин компанинуудай ябуулга урмашуулагдаха, ороной эмхи зургаануудта Европын чиновнигууд үшөөл удаан сагай соо үлэхэ гээд тэрэ мэдүүлээ. ЮАР-тай дипломатическа түлөөлэгшэнүүдые бэе бэедээ эльгээлсэхээр Ботсвана бэлэн байна гээд тэрэ хэлээ. Теэд Африкын нэгэшье бэеэ даанхай гүрэн Урда Африкын расис правительстватай дипломатическа харилсаа тогтоогоогүй байха юм.

Партиин болон тэрэнэй ударидагша С. Кхамагай иимэ политикые ороной оппозиционно хүсэнүүд эрид шангаар шүүмжэлдэг. Тэдэнэр ЮАР-ай зонхилогшодтой үгэсэнэ гэжэ правительствые сэхэ гэмнэн зэмэлдэг. Энээнтэй дашарамдуулан, Арадай партиин хүтэлбэрилэгшэ Ф. Матанте иигэжэ мэдүүлээ. Англиин тугые Ботсванай тугаар юрэл һэлгэлгэ болото бэеэ даанхай байдал олгохогүй. ЮАР-ай засаг түрэтэй холбоо байгуулха тухайгаа элитээр соносхоһон демократическа партиин засагаа гартаа абаһанда Африкын нэгэдэлэй организаци һанаагаа зобожо байһан тухайгаа элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

Ботсванай үмэнэ бэрхэшээлнүүдэй бии байбашье, расис ЮАР-тай зэргэлээд африкынхидай правительствын засагаа барижа байһан түрүүшын гүрэнэй бии болголго Африкын урда талын — Африка түби дээрэхи расизмын түшэг хэрэмдэхи ушарнуудай хүгжэлтэдэ нүлөө лаб үзүүлхэ байна.

В. КУЗНЕЦОВ.
(ТАСС).

ХИЛЫН СААДАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ВЛКСМ-эй делегаци Конго (Браззавиль) ошонхой

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Хани ёһоор айлшалжа ерэһэн ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. П. Павлов түрүүтэй ВЛКСМ-эй делегаци Пула префектурын түб — Кинхала хото ошоо. Национально-революционно хүдэлөөн гэжэ залуушуулай эмхиин тэндэхи нютагай эдэбхитэдтэй хани халуун уулзалга болобо. С. П. Павлов үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ совет залуушуулай эдэбхитэйгээр хабаадажа байһан тухай, дэлхэйн ондоо оронуудай залуушуултай ВЛКСМ-эй хани халуун ёһоной холбоо барисаатай байдаг тухай хөөрэбэ.

Делегациин гэшүүд гүрэнэй хүдөө ажахын түрүүшын туршалгын фермэдэ хүрөө, город соогуурнь ябажа хараа.

(ТАСС).

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Бак Тхай провинциие хамгаалдаг зенитчигүүдэй энэ бүлэг элдэб үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдһөө бүрдэнэ. Эдэнэр бусад артиллеристнүүдтэй хамта американска гурбан самолёт һаяхан буудажа унагаагаа.
ВИА — ТАСС-ай фото.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сесси

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 29. (ТАСС). Бечуаналенд, Басутоленд, Свазиленд тушаа Генеральна Ассамблейн харгалзалгын комитедэй үсэгэлдэр баталан абаһан шиидхэбэриие Генеральна Ассамблей мүнөөдэр һайшааба. Эдэ оронуудай бэеэ даанги байдалтай болоходо, дотоодынь хэрэгтэ ямарааршье хамаархабал — ООН-ой Уставые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал гэжэ харагдаха, энээнһээ үндэһэтэй хэмжээнүүд абтаха байха, мүн эдэнэй территориин бүтэн бүрин байлгые, сүлөөтэ эрхые эбдэхэ ямаршье һэдэлгын гаргагдаа һаа — эзэрхэг түримхэй ябуулга гэжэ харагдаха гэжэ Урда-Африкын Республикада уридшалан һануулагдаба.

Энэ тогтоолые баталха гэжэ 84 гүрэн (Африкын, Азиин оронууд, социалис гүрэнүүд) дуугаа үгөө. Хоёр гүрэн (ЮАР ба Португали) буруушааба. 19 орон һаналаа бариһан байна (тэрэ тоодо США, Англи, Франци, Швеци, Дани, Канада, мүн Африкын орон — Малави бии). Бусад 14 ороной делегацинууд байгаагүй.

Энэ тогтоол баталан абаһанай һүүлээр Генеральна Ассамблей дээрэ юрэнхы дискусси боложо үргэлжэлөө.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 29. (ТАСС). Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кув де Мюрвиль ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сессиин үсэгэлдэр үглөөнэй заседани дээрэ юрэнхы политическэ дискуссиин үедэ үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ: Вьетнамда эб найрамдал хангалга имагтал Холбоото Штадуудай ябуулгаһаа дулдыдаха байна. Вьетнамдахи хёмороое сэрэгэй хүсөөр бэшэ, политическэ гуримаар шиидхэхэ шухала. Тиихын тула Женевскэ хэлсээнүүдые сахиха хэрэгтэй. Өөһэдынгөө асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжо вьетнамецуудта өөһэдтэнь (урда зүгтэшье, мүн хойто зүгтэшье) олгохо. Вьетнамые нэгэдхэлгын асуудал имагтал вьетнамецуудай өөһэдынь шиидхэхэ хэрэг болоно гэбэ.

Кубын арадай һайндэр

ГАВАНА, сентябриин 29. (ТАСС). Орон доторхи революционно ехэ эмхиин — Революциие хамгаалгын комитедүүдэй зургаан жэлэй ойе Кубын арад үсэгэлдэр тэмдэглээ.

Революциие хамгаалха комитедүүдэй гэшүүд (эдээндэ мүнөө ороной бүхы хүн зоной дүрбэнэй нэгэ хубиһаа олониинь хабаадана) нютагай захиргаанай һаяхан эмхидхэгдэһэн зургаанууднай хүдэлмэридэ, арадай гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын хэрэгтэ, хото болон хүдөө нютагуудые болбосон болгохо ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадажа, Коммунис партиин, революционно правительствын суртал бодолые үнэн сэхээр бэелүүлнэ.

Гурим заншалай ёһоор Гаванадахи Революциин талмай дээрэ болоһон һайндэрэй митинг дээрэ Кубын КП-гай ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Премьер-Министр Фидель Кастро үгэ хэлэбэ.

Урда Вьетнамай сэрэгүүдэй гээлтэ хоролто

ХАНОЙ, сентябриин 29. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин бүлэг сэрэгшэд сентябриин 10-да Куангнгай провинциин Сонха хотын оршондо байһан Урда Вьетнамай хархис сэрэгүүдые хэдэ дахин шангаар сохиһон байна. Тиигэһэнэй удаа нютагай зоной туһаламжаар концлагерьһаа 4300 хүниие сүлөөлөө.

Улам һүжэрөөнэ

ХАНОЙ, сентябриин 29. (ТАСС). Американска эзэрхэг түримхэйшүүл «эб этэй байхые хүсэнэбди» гэжэ ООН-до мэдүүлһэн аад, өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые улам олошоруулхаар, Урда Вьетнамдахи дайнай ябуулгаяа үргэдхэхөөр түсэблэнэ гэжэ Вьетнамай арадай армиин орган «Куан дой Нян Зан» газетэ бэшээ гээд ВИА агентство мэдээсэбэ. США-гай эзэрхэг түримхэйшүүл Урда Вьетнамдахи дайгаа үргэдхэхын хажуугаар, Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү сэрэгэй стратегическа хорото түсэб бэелүүлхээр һанаашална.

США Индонезидэ туһалха гэбэ

ВАШИНГТОН, сентябриин 29. (ТАСС). США «онсо туһаламжа» болгон Индонезидэ 60 миллион шахуу доллар үгэхэнь. Вашингтондо ошоод байһан Индонезиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Малик гэгшын США-гай президент Джонсонтой, гүрэнэй секретарь Расктай уулзаһанайнь һүүлээр иимэ шиидхэбэри гараа.

«Харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ» гэжэ правительствануудайнгаа хүсэжэ байһые хоёр талынхид элирхэйлэн мэдүүлээ гээд Раскын ба Малигай хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Джакартада демонстраци болобо

ПАРИЖ, сентябриин 29. (ТАСС). Президент Сукарнада эсэргүү олон мянган хүнэй хабаадалгатай демонстраци мүнөөдэр Джакартада болобо. Президентын ордоной оршондо суглараһан демостратнууд Сукарнын тушаалһаа гараха тухай эрилтэ табиба. Франс Пресс агентствын Джакартаһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Сукарнын ордон хадхууртай проволкоор хорёолгодоһон, сэрэгүүдээр хүреэлэгдэһэн байна.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- 400-гаад операци
- Ургамалай эзэд
- Сэнхир хүхэ долгин соо.
- Олохон басагадай сэдьхэл һайхан хүн

Багшын үдэрые угтуулан

ҺАЙН ҮРЭҺЭ «ТАРИГША»

УРЗАНДА ҺЭН. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй габьяата багша Полина Ивановна Ипатовагай класста хүүгэдэй саадһаа олон үхибүүд ерээ бэлэй. Тэдэнэр элдэбын абари заншалтай байһан. Заримаанинь тооложо шадаха, нүгөөдүүлынь бүри бэшэжэшье һурахадаһан, бэшэниинь...

Эгээл энэ үедэ, һуралсалай жэлэй эхилжэ байхада, нэгэ иимэ тэмдэглэл классай журнал дээрэ бии болобо: «Үхибүүдэй саадһаа ерээшэд өөрэхэнүүд, даалгабари түргэнөөр дүүргэдэг. Бэшэ үхибүүд үгэ хүүртээ муушагуул, эшэмхэйнүүд байна...» Энэ классай үхибүүдые годорхойлһон тэмдэглэл. Иимэрхүүл удхатай ажаглалта тэмдэглэлтэнүүд улам улам нэмэнэ. Түрүүшын амжалта, түрүүшын баяр, баһа дутуу дунданууд—эдэ бүгэдэ булта эндэ бии.

Һуралсалай жэлэй түрүүшын үдэрнүүдэй ушар байдалай зарим талыень эндэ харуулбабди. Энэмнай нэгэ багшын хүдэлмэриин зарим тэдые харуулһаниинь ойлгосотой бээзэ. Гусиноозерскын № 2 дунда һургуулиин багша П. И. Ипатова хорин табан жэл соо олон удаа шэнэ жэл угтаһан бээзэ даа. Теэд жэл бүхэн яашье адли байдаггүй, өөрын шэнжэтэй ха юм. Энэ үедэ зургаа дахин үхибүүдээ 4-дэхи класс дүүргүүлжэ, саашань дамжуулаа. Дахин шэнэ класс абахадань баһа шэнэ үхибүүд үгынь хүлеэн һууха. Эдэнэрые нэгэ бүлэ болгон хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Тиин энэ ушар бүхэндэ һайн үнөөгөө зобохош, эдэл үхибүүдэйнгээ урда нэгэ бахардан зогсохош гэжэ гэрэ хэлэнэ.

...Гурбан багашуул һургуулида ошожо ябана. Зохёноор хубсаланхайнууд, бүхы юуманиинь саб таб. Ехэнүүд сүүмхэнүүдээ баринхай эдэ гурбан хоорондоо юун тухайшье бээзэ аргагүй хөөрэлдэнэ. Һургуулиин үүдэндэ ерээд малгайнуудаа абаад, оромсоороо хүбүүдһээ үлгэдэг газар тээшэ сэхэ ошонод. Һүүлээрнь аалихан коридор соогуур алхалалдана. Тиигэжэ ябахадань нэгэниинь тонгойгоод газарта хэбтэһэн саарһа абажа хаяба...

Эдэ гурбан энэ багшын классай хүбүүд. Эдэ бүгэдэ лэ багшын «тариһан» һайн үрэһэнэй аша үрые элирхэйлнэ харанабди. Эдэ гурбанай томоотой зохидоор бэеэ абажа ябаһаниинь, буршылгаад хаяжархиһан саарһа абажа хаяһаниинь—эдэ бүгэдэнь багшын һургаал шуу. Полина Ивановна хүмүүжүүлхы арга оньһо ходо байдаг байжэ байдаг—иимэ багша юм.

Полина Ивановна үхибүүн бүхэнөө һайса мэдэжэ байдаг, хүн бүхэнэй абари зан, гэр бүлыень, уетан нүхэдынь—бултыень өөрынгөө хараанаа табидаггүй. Гэр бүлынхидтэй нягта холбоотой байдаг. Һургуули түрэлхид хоёрые холбодог бүхы утаһа һабагшанууды ходо бэдэржэ байдаг юм.

Урок бүхэниинь бэе бэедээ хэзээдэшье адли байдаггүй. Тиимэһээ үхибүүдэй залхуурха ябадал гэжэ байгаагүй юм. Шэнэ һонин лэ юумэн үхибүүдэй анхарал татадаг. Ходол шэнэ һонирхолтой зүргөөр үхибүүдые дахуулан ябахада тэдэнэр һайн зан абаритай, ажалша бэрхэ, ёһото хүнүүд болон хүмүүжэдэг бэшэ гү.

Ц. ДАШИГАЛСАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. И. Ипатова үхибүүдээрээ байна.
Авторай фото.

Георгий ДАШАБЫЛОВ *Уянгата рассказ*

СЭГЭЭН ХУҺАН

НЭГЭ ЖЭГТЭЙ һонин ой нютагтам бии юм. Ондоо нютагуудта магад иимэ ойнуудшье байжа болоо. Зүгөөр энэ манай ой намда гоё, урин түрэлшье. Нарһан, шэнэһэн, хуша, хасуури бэшэ. Миил сэбэр хуһад. Бургааһадшье үгы. Сэгээн хуһан гээд хүнүүд хэлсэдэг. Зунай эхеэр эндэ һайхан. Үдхэн набша тэрлигээ хэдэрһэн хуһад дээгүүрээ ногооржо, доогуураа сайбалзажа, торгон дэгэл үмдэһэн, ута жүрэгэр хүлтэй басагадые һануулдаг...

Намар ерэбэ. Хуһанай набшаһад шарлажа эхилбэ. Холболдожо ургаһан хоёр хуһан доро һуунаб. Гэнтэ бууһан һалхин ахиршаг набшаһадые таһална. Нэгэн, хоёр, гурба... Тооень алдажархёод, дахинаа тоолоно хэбэртэй. Нэгэн, хоёр, гурба, дүрбэ... Холболдожо ургаһан хоёр хуһа харан һуухадаа, набшаһадтал адляар он жэлнүүдэй хиидэн ошоһые, хэзээдэшье бусахагүйе юундэшьеб шаналан, нэгэ зураг урдаа һэргээнэб...

Бухал табижа тухагүйб. Эндэ тэндэ хуряагдангүй үлэшэһэн үбһэ бухаллахаяа, һүрилхэеэ хэдэн хүбүүд, нэгэ үбгэжөөл, нэгэ басаган Сэгээн Хуһанда үлөө зомди. Бригадаархин талха таряан гээд, бултадаа хойшоо, ара гарашанхай.

— Галдан, хэдые табяабши? —гэжэ Хандама ооглоно.

— Дүшэн долоодохим,—гэжэ би хашхарнаб.

Энэ үедэ морин тармуур дээрэ налайһан Рабдан үбгэн дүтэлбэ. Ойром ерэһээр:

— Юун һаланаар бухалаа табинаш? Хог һагыень муу тарманаш. Хара даа, тэрэ Хандамын табяашые. Мээл хонхон тогоо уруун харуулһан мэтэ,— гэжэ ганирба.

Энэ хараалша үбгэн Хандамые ходо магтадаг лэ. Али хүршэ хүбөө һуудагтаа тиигэдэг гү? Басаганай шанаһан сайешье ууха бүхэндөө:

— Аа! Ёһоор сай! Талантайл хүнэй һамган болохо даа энэ Хандама. Саанаһаал һаа гарынь тоһон шуу, — гэжэ хэлэдэг. Һүүлдэнь Задарюун, Доржо бидэ гурбан тээшэ хялам гээдхихэ. Тиихэдэнь нэгэтэ Задарюун тодожо абан:

— Мүнөөнэй һамгад сай шанаха гү даа. Столоводо шанаатай бэлэн сай байна ааб даа,— гээ һэн.

— Тиимэ, тиимэ,—гэжэ Доржо дэмжэбэ.

Гансал би абяагүй байжа үгэбэб.

...Намартаа игаабари, наратай үдэрнүүдэй олон гээшэнь. Үдэртөө халуун гэхээр. Тэнгэри сэлмэг. Иигээд үбэл болохогүй шэнги. Шара набшын халуун гэдэгынь түлэг дундаа.

Холболдожо ургаһан хоёр хуһанай алтан шара набшаһад доро табуулан һуунабди. Отогнай холо. Тиимэһээ эндээ сайлабабди. Рабдан үбгэжөөл Хандамын шанаһан сайе магтадагаараа магтаба. Эдеэндээ садажа ан бун гэжэ һуутараа, Задарюумнай ехэл хүхингеэр дуугарба:

— Сэгээн Хуһамнай сэгээн бэшэ, алтан шара болошобол даа. Харыт.

Нээрээшье энэ хуһан ой алтан шара болошонхой. Наранай хурса элшэдэ хуһадай набшаһад ялагад ялагад гэхэдэл гэнэ.

— Сэгээн Хуһанай түүхые мэдэхэ шолмонууд гүт? Юундэ энэ Сэгээн Хуһан гэгдээ юм?— гэжэ үбгэжөөлнай гэнтэ бидэн тээшээ эрьебэ.

— Хуһаднай сэгээн, сагаан, гоё ха юм. Тиихэдэнь лэ Сэгээн Хуһан гэлсээ юм ааб даа,—гэжэ би харюусабаб.

— Үгы даа, гансашье тэрэ бэшэ. Нэгэ үльгэр гэхэ юм гү, али түүхэ гү, һонин юумэ байха, —гэжэ Рабдан үбгэжөөл һанаа алдаба.

— Хөөрыт, хөөрыт,—гэжэ дарья табилдабабди.

— Байзагты, шүдхэрнүүд. Үдэшэ хөөрүүжэб. Энэ холболдожо ургаһан хоёр хуһантнай түүхэтэй юм. Зай, зай, бодоё, —гээд, үбгэжөөл ярашаба.

Рабдан үбгэн хэдышье хөөрүү һаа, мүнөө бэеэ бариба ха. Урмаа хухарһан бидэнэр тармуураа абабабди.

...Холболдожо ургаһан хоёр хуһан доро Хандаматай зогсонобди. Хүйтэн гээшэнь. Һэбхеэн тээһээ үлеэһэн жабарлиг һэбшээн нюргыемнай дагжа һүрүүлнэ.

— Галдан, ямар һонин үльгэр гээшэб?—гэжэ Хандама шэшэрһэн хоолойгоор хэлэбэ.

— Гоё даа.

Урда тээнь Хандаматай ёһоор хөөрэлдэжэ үзөөгүй аад, олоншье юумэ хэлэжэ шаданагүйб. Басагантай суг арбадахи класс хүрэтэр һураһанби. Тэрэнэй солгёон омог зантай хада хүбүүд басагые «гургалдай» гэжэ нэрлэдэг юм һэн. Хандама сухалдаха. Угайдхадаа, басаган дуу дуулахадаа, бирагүйшэг байгаа. Магад, энэ дутагдалынь тэрэниие ехэ гааруулдаг һэн гү? Хандама намда орходоо ехэ, олые мэдэхэ томо хүн шэнги бэлэй. Басаган хүн эртэшэ юм гээд хүнүүд хэлсэдэг. Үнэхөөрөө, хайшаа юм?

— Галдан, энэ жэлэй томо болошоош. Хоолойш бүдүүн, — гэжэ Хандама шэбэнэбэ.

— Ши намһаа үндэр ха юмши.

— Зэргэлээд үзэе даа.

Гэнтэ басаган урдамни тулаа ерэнхэй байжа байба. Халуун аминиинь нюурыем сорьёбо. Һарын сагаанда эли харагдажа байһан нюдэниинь ялалзахадал гэбэ.

Би мэгдэһэндээ:

— Шамһаа үндэрби,—гээд, гэдэргээ сухаришабаб.

Хандама дуугай. Һүүлдэнь нэгэ һанаа алдаад, холболдоһон хуһанай нэгые түшэшэбэ.

Хоолойдом нэгэ юумэн тулажа ерэбэ хэбэртэй. Юушье хэлэхэеэ ойлгожо ядан байхадам, толгойдом элдэб бодолнууд зуралзаба. Бэеэр үндэр, хаб харахан, томо нюдэтэй, һайхан энэ басаган мүльһэн дуулга оройтой сарьдаг мэтэ хүртэшэгүй шэнгеэр намда һанагдагша бэлэй. Хэдышье һайхашаажа, гоёшоожо байдаг һаа, тэрээн тухай Хандамада хэлэхэ зүрхэн намда үгы һэн. Гэнтэ хараажархиг, гэнтэ наада барижархиг.

— Галдан,—гэһэн үгэнүүд намайе һэреэбэ.—Ши ехэл һониншии. Юумэ ойлгодоггүйш. Али...

Ехээр бахардаа хүн гүб, али иимэ хүлеэгдээгүй юумэнэй болошоһондо гайхаа хүн гүб, юрэдөө, богонёор хэлэхэдэ, юунэйшье болоһые тиихэдэ ойлгоогүй һэм. Гансал Хандамын гарыем бараад:

— Ябая даа. Орой болошоо, —гэһые элихэн һананам.

...Холболдон ургаһан хоёр хуһан доро мүнөө һуунаб. Хуһад хүгшэрөө. Саб сагаан бэедынь доогуураа хаха гантан, борьёгор торьёгор хара болошоо. Зүгөөр, набшаһадынь аяар тиихэдэ намилзагшадаал адли алтан шаранууд.

Сэгээн Хуһан... Сэгээн Хуһан... Үльгэр хөөрэһэн Рабдан үбгэмнайшье мүнөө үгы. Улаан хадада амаржа хэбтэнэ. Намтай үелдэг Доржо хаанаб даа, Эрхүүдэ гэлсээ һэн. Эрдэмтэн болижо байна. Харин, Хандама... Тэрэ Задарюун Хандама хоёр айл болонхой. Дүрбэн үхибүүтэй...

Сэгээн Хуһан.. Сэгээн Хуһан... Рабдан үбгэнэй үльгэр зосоомни хаха зуран ороно.

...Урдань һэн хаш. Үгытэй айлнуудай Сэбээн Хулан гэжэ хүбүүн басаган хоёр бэе бэедээ аргагүй дуратай байгаа. Теэд тэдэ хоёр айл болон, жаргажа һууха хубигүйдэбэ. Баян айлайда Хуланиие хүсөөр хадамда үгэхэдэнь, Сэбээн гэгшэнь дахажа ябаад уйлаһан гэхэ. Харин һүүлдэнь энэ холболдожо ургаһан хуһадай һуурида Сэбээн Хулан хоёр үхэшөөд хэбтэбэ. Хайшаншье гээд тэдэнэй наһа бараһые мэдэхэ хүн олдоогүй. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо энэ хуһан ойе Сэбээн Хулан гэдэг аад, хожомынь Сэгээн Хуһан гэжэ хэлсэдэг болошоо.

Сэгээн Хуһан... Сэгээн Хуһан.. Эдир наһанайм үдэрнүүд эндэш үнгэрөө.. Шара набшаһадай хиидэн ошодогтол адляар жэлнүүд арилаа. Холболдон ургаһан хоёр хуһан доро болоһон уулзалгые би мартаагүйб.

Республикымнай зарим дүтын, мүн түмэр замай, автомобильна харгын хүрэдэггүй холын

ЕРЭЭДҮЙН УҺАН ЗАМШАД

хүдөө тосхонуудта элдэб ашаа шэрэжэ байһан уһан замшад эдэ үдэрнүүдтэ сүлөөгүй. Шэнэ ургасын таряа талха, овощ, элдэб янзын ашаа саг соонь хэрэгтэй газарта хүргэхэ гэжэ тэдэнэр оролдоно. Тэдэнэй ярахань буруу бэшэ. Уһан зам бухэли жэлдээ хэрэглэгдэнэ бэшэ, харин өөрын саг болзортой ха юм. Энэ саг соонь ехэ ашаа шэрэжэ үрдихэ хүдөө тосхонуудые хэрэгтэй зүйлнүүдээрнь хангаха шухала болоно.

Дүй дүршэлтэй уһан замшадтай хамта залуушуул судна жолоодон, аян замда гарадаг юм. Тэдэнэр тамаралгын дүй дүршэл шудалжа байнхай. Тамаралгын үедэ студентнүүд пристаньдэ практика гаралсана. Благовещенскын уһан замай, политехническэ хэдэн училищиһаа ерэһэн залуушуул ахамад нүхэдэй туһаламжаар судна жолоодожо, холын аян замда мордоно. Володя Двойченков, Владимир Кирпичников ерээдүйн уһан замшад. Эдэ ерээдүйн уһан замшад дүй дүршэлдэ һуража, ажалаа шудалжа байна. Мотористнуудаар хүдэлхэ зуураа, республикын гол мүрэнүүдээр ябажа, ашаа шэрэнэ.

Д. БАЛДАНОВ,

УРДАНАЙ ШОГ ДУУНУУД

1. Нанзан, Хүһөөшэ гандаагүй,
Нарнихан улаандам хашалангүй.
Найдамтай нүхэрни холодоогүй,
Намтаяа, шамтаяа хашалангүй.
Ульба, Мужыха гандаагүй
Унаган улаандам хашалангүй.
Ушарһан нүхэрни холодоогүй,
Өөртэйм, шамтаяа хашалангүй.

2. Астайхан хяагтань мэхэлүүлжэ,
Алмайень гэшхүүлэн алдабалби.
Айдархан зандань мэхэлүүлжэ,
Амитандань хэлсүүлэн алдабалби.
Ногоохон хяагтань мэхэлүүлжэ,
Нүхыень гэшхүүлэн алдабалби,
Номгохон зандань мэхэлүүлжэ
Нүхэдтөө хэлсүүлэн алдабалби.

3. Соёроон дундаа һайбартай,
Сохом жороо болохонь ха.
Солгёон дундаа налархай,
Сэдьхэлэйм нүхэр болохонь ха.
Хатар дундаа һайбартай,
Хартай жороо болохонь ха.
Хажуудам ябахадаа илдамхан,
Хэтым нүхэр болохонь ха.

4. Хүбшэ тала хоёроймнай
Хүйтэниинь адлихан бэшэ юм гү?
Хүхижэ ханилһан хоёроймнай
Хөөрэлдөөн адлихан бэшэ юм гү?
Жамбуухан Сэсхэй хоёроймнай
Жабарынь адлихан бэшэ юм гү?
Жаргалдаа ханилһан хоёроймнай
Зангынь адлихан бэшэ юм гү?

5. Арадаг морин хамнайши,
Алмайе зайсан гэшхээрэй.
Айдар нүхэр хамнайши,
Аятай зангаар ябаарай.
Хотогор морин хамнайши,
Хонхоры зайсан гэшхээрэй.
Холшор нүхэр хамнайши,
Хорогүй зангаар ябаарай.

6. Загалхан Улаанаа табихыем,
Замхан харгыгаа заажагүйтэ,
Заяа хубияа залгуулхым,
Залуухан басагадаа заажагүйтэ.
Хотогор Улаанаа табихыем,
Хобхохон харгыгаа заажагүйтэ,
Хубихан заяагаа залгуулхым,
Холшорхон басагадаа заажагүйтэ.

Энэ дуунуудые 66 наһатай, дуушан үбгэжөөл Базарай Абида хэлэжэ үгэһэн байна. Абидахай залуудаа түрэ дээрэ уусын дуу дуулажа олохон басагадай сэдьхэл хайлуулһан хүн. Колхозойнгоо уран һайханай бүлгэмдэ хабаадан, урданай мүнөөнэй дуунуудые клубай сценэ дээрэһээ һайсахан хангюурдажа байха. Мүнөөшье хоолойнь зангидан хүхин татахадаа, Агын талын үүрэй аянга зэдэлүүлхэл гээшэ.

Б. НАМСАРАИН.
Агын округ.

Зураглал

СЭСЭГМААГАЙ БИШЫХАН НҮХЭД

ХҮҮГЭДЭЙ БУЛАН

Сэсэгмаа һургуулидаа тосхоной гол үйлсөөр бэшэ, харин үйлсын баруун тээхи таримал хуһад соогуур ошобо. Алтан шара, үшөө бэежээгүй тэдэ хуһадай набшаһад харгын тооһондо эдигдэн, мүшэрһөө таһаржа унангүй, намарай ерэһые басаганда һануулна. Һургуулиингаа хашаа соо ороод, сонхын хажуудахи модоной һалаа дээрэ һууһан хоёр борбилоо адаглаба. Борбилоонууд юушьеб өөһэд хоорондоо шаханалдана.

— Юун болоно гээшэб даа, — гэжэ Сэсэгмаа бодолгото болобо,— мүнөө бүхы бага классайхидта намар тухай хөөрэжэ үгэнэбди. Теэд һурагшад энэ намарай ерэһэн, болиһыешье ойлгоногүй янзатай.

Сэсэгмаагай өөрынь бага наһан ой тайга соо үнгэрөө. Ой модон үдэр бүхэндэ абари зангаа, үнгэ зүһөө хубилжа байдаг. Тайга одоо таагдашагүй олон нюусатай даа. Энээниинь үхибүүдтэ ойлгуулжа үгэбэл одоо һайн һэн. Сэсэгмаа мүнөө жэл болбосоролой аттестат абаха. Һуралсалай жэлэй эхилэмсээр Сэсэгмаа гурбадахи классай вожата боложо, түрүүшынгээ үдэрһөө захалаад, үхибүүдэйнгээ дунда һонирхолтой ажал хэрэгүүдые ябуулжа, анхарал, дурыень эзэлээ. Үхибүүдтэйгээ сугтаа оло дахин экскурсида ошоо, олон дахин байгаали тухай хөөрэлдөө эмхидхээ.

Һургуулиин хашаагай үүдэнэй дэргэдэ Сэсэгмаагай хоёр пионер, ходол сугтаа ябадаг Гарма Дарма гэгшэд ерэбэд. Тэдэнэр юушьеб тоосоно:

— Шубууд хамаагүй хилээмэнэй үлэдэһэшье, хорхой шумуулшье тоншоходонь болохо!

— Нээрээшье... Хододоо амтатайхан хоол үгөөд лэ байгаа һаашни, хорхой шумуул бэдэрхээ болишохо ёһотой. Тиихэдэнь ой модон гэмтэхэ ха юм.

Эдэ хоёр хүбүүдшье олохон юумэ мэдэхэгүй дээрэһээ иигэжэ тоосолдонол даа.

— Үхибүүд, мүнөөдэр бидэ намар тухайда хөөрэлдэебди, — гээд Сэсэгмаа үхибүүдтээ хандаба.

— Би таанарые гансал хараһан, үзэһэн юумэеэ хэлэхыетнай гуйнаб. Экскурсида ябахадаа, хараһан юумэнүүдээ бултыень һанаарайт. Зай, иигээд, эхилхэмнай гү? Класс соо аалин болошобо. Үхибүүд бодолгото боложо, сонхо руу харан һуунад. Эгээ түрүүлэн эржэни гараа үргэбэ.

— Би мүнөөдэр эртэ һэреэб. Бодоод газаа гараһамни, наран үшөө гараадүй байгаа. Харин нажартаа хэдышье эртэ бодоходом, наран дээрэ гарашаһан байдаг һэн.

— Мүнөө огторгой һураггүй үндэр болошоһон шэнги, — гэбэ Дамба, — зунай халуунда тэнгэри уняартан набтарханаар харагдадаг.

— Үсэгэлдэр нэгэ эрбээхэй харааб. Дали дээрээ хара толбонуудтай, хүрин улаан эрбээхэй.

— Дулма, ши тэрэ эрбээхэйгээ гоёшоогоо ёһотойш?

— Барижа асархал байгааш!

— Харин би... Би эрбээхэйе эгээл бариха гэжэ байтарни, һандали дээрэ һууһан Бадмын тоодэй намда иигэжэ хэлээл: «Эрбээхэйһээ намарай халуунда сэнгэхэ, баярлаха золыень буляажа бү абыш. Эрбээхэй оройдоол нэгэ үдэр ажамидардаг юм шуу. Тиигээд би дахинаа эрбээхэй бариха гэжэ оролдоогүйб...

— Нээрээ, эрбээхэйнүүд оройдоол нэгэ үдэр ажаһуудаг юм гү?

— Үгы даа, — гэбэ Сэсэгмаа. — Үгы. Эрбээхэйнүүдэй олонхинь удаахан саг соо амиды ябадаг юм. Туһатай эрбээхэйнүүд бии. Тэдэ бултадаа һайханууд байдаг. Би таанарые эрбээхэйн һайханиие, шарлашаһан набшаһадай һайханиие, түрүүшын хюруугай һайханиие ойлгожо һураһай гэжэ еһэ хүсэдэгби...

Байгаали—бидэнэй эгээл сэсэн багша, эгээн бэлигтэй хүмүүжүүлэгшэ ха юм. Байгаали һайн һайханиие хаража ойлгохыемнай һургана, үхибүүдэй урда юундэ, юун дээрэһээ, юунэй түлөө гэһэн олон тоото асуудалнуудые табин, өөрөө бодото жэшээнүүдтэй харюунуудые үгэнэ. Байгаали үхибүүдэй оюун ухаа һонор, үгэ хэлыень баян болгоно. Багшанар түрэлхидтэй сугтаа үхибүүдые байгаалида дуратайгаар, байгаалиин баялигуудта наринаар хандахаар һургана.

М. САМБУЕВ.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Бэшүүрэй совхоз соёлой, ажаһуудалай болон ниитын малай шэнэ гэр, байрануудые олоор барижа байна.

Совхозой түб—Шэбэртэ тосхондо 2 байратай гэр, ниитын бани, 8 байратай 2 дабхар нэгэ гэр баригдажа ашаглалгада үгтэнхэй.

Эндэхи барилгашад совхозойнгоо элдэб бригадануудаар хамта дээрээ 5 шэнэ клубуудые бодхоожо. Октябриин революциин 49 жэлэй ой болотор ашаглалгада үгэхөөр шиидэнхэй.

К. БОБРОВ.

МАЛИИН БОЛЬНИЦАДА БОЛОҺОН УШАР

ВРАЧ АЛЕКСАНДР Головченко Малиин республикаһаа Эхэ ороноо бусажа ерэбэ. Тэрэ Гао хотын больницада һаяхан болоһон нэгэ ушар тухай хөөрөө.

Госпиталиин үбшэнтэниие эрьежэ үглөөгүүр ябаһанайнгаа һүүлээр Головченко үбшэлһэн хүнүүдые кабинедтээ үзэжэ байгаа. Гэнтэ нэгэ хүн үүдэ тоншобо ха.

— Орогты,—гээд доктор зүбшөөбэ.

Нэгэ хүниие тэлэжэ кабинедтэнь оруулба. Хубсаһаниинь шуһан болошонхой. Ехээр лэ ядаһан хүн ха гэжэ мэдэхээр.

— Энэ сагтаа операци хэхэ таһалгада оруулагты,—гэжэ врач захирба.

Тэрэнэй гэдэһэн шархатанхай, элэгэниинь гэмтэнхэй. Шуһаа ехээр гээһэн. Бэень хараа байса доройтсжо байба. Шуһанайнь даралта эрид буужа,' һудалайнь сохисо мэдэгдэхээ болишонхой. Ухэл амин хоёрой тэмсэжэ байһан үе. Тэрэ доро операци хэхэ хэрэгтэй байба. Операци хэхэ аргагүй: нэн түрүүн үбшэнтэндэ ондоо хүнэй шуһа үгэхэ хэрэгтэй болоо бшуу, теэд шуһан байбагүй. Энэ шахардуу сагта нүгөө совет врач, Владимир Зиц туһа хүргөө.

— Доктор Зиц шуһаяа үгэхөөр зүбшөөбэ,—гэжэ А. Головченко хөөрэнэ.—Би тэрэ доро доктор Зицэй шуһые үбшэнтэндэ дамжуулжа оробоб. Тиин 300 кубик шуһан үгтэбэ. Үбшэнтэнэй һудаһанай сохисо гансата шангадаа. Шуһанайнь даралташье дээшээ хөөрэжэ эхилбэ. Хэдэн часай туршада орёо бэрхэтэй операци хэгдэжэ, үбдэгшын ами наһан абарагдаа. Мали яһатаниие абархын тула нэгэшье европеец хэзээдэшье өөрынгөө шуһа урдань үгөөгүй юм гэжэ нютагай зон манда хөөрөө һэн.

Гаогой госпитальдо Александр Головченко 400-гаад операци хээ.

(АПН—Радио).

СОНХО ДЭЭРЭХИ... ОГОРОД

Түмэр замда удаан саг соо ажаллажа байдаг Василий Зиновьевич, Евдокия Павловна Раковичтан сүлөө сагтаа элдэб зүйлэй ургамал тарижа харууһалха дуратай юм.

Урда тээнь багаханшье һаа, газаагаа таримал ай талмайтайхан юм һэн. Теэд мүнөө шэнэ байрада ороходоо, сонхо доогуураа мододые һуулгабашье, тэдэнэй хүсэл ханадаггүй һэн.

Юрэдөө байра соогоо сэсэгүүдһээ гадна үшөө юушьеб ургуулдаг һаа... Түрүүшын ондо помидоршье яахаб....

Тиигээд лэ, үнгэрэгшэ хабартаа Раковичтанай бүлэ помидорой гүлмэр эшэхэнүүдые хайрсагуул соохи хүрьһэндэ һуулгажа сонхо дээгүүрээ табяа һэн. Наранай игаажа эхилхэдэ, ургамалнууд сонхын саана, агаарта гаргагдаад, борохон үдэшын боломсоор дулаахан гэртэ оруулагдаха. Энэ мэтээр «нүүдэл огород» һагсайжал байба. Уданшьегүй тэрэнь сэсэглээд, үрэнүүдынь үдэрһөө үдэртэ булсайлдаа һэн. Һүүлэй һүүлдэ «далангуудһаа» сэхэ хуряагдаһан сэлсэгэр улаахан помидорнууд айлшадай, эзэдэй урда табигдадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. П. Ракович ургасаяа хуряажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Баруун урда аймагуудаар бага зэргэ бороо орохо. Баруун хойноһоо һулахханаар һалхилха. Хойто аймагуудта 6—11, бусад газар нютагуудаар 11—16 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ. Улаан-Үдэ городто һүниндөө 0—2 градус хүйтэн, үдэртөө 12—14 градус дулаан байха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Залуу мэргэжэлтын үүргэ» гэһэн түрүү бэшэг; СССР-эй Журналистнуудай Бүхэсоюзна хоёрдохи съездһээ; газетэ болон радиогой «Хоолос» гэжэ нүүдэл редакциин мэдээсэлнүүд Баргажанай аймагһаа; ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал» гэжэ рубрика доро тоосоото һунгуулиин суглаанһаа абтаһан В. Орловой корреспонденци; Б. Аверченкын (АПН) статья.

Гурбадахи хуудаһанда: Советско-сомалийска коммюнике; «Багшын үдэрые угтуулан» гэһэн рубрика доро Л. Александровичын статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Субботний огонёк».

Редакторай орлогшо **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический —24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем —25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01910. Зак. № 350.